Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Үнэмнай 1921 оной апрелиин 21-һээ гарана | № 94 (17517) | 1987 оной апрелиин 22, среда | Сэн 3 мүн.

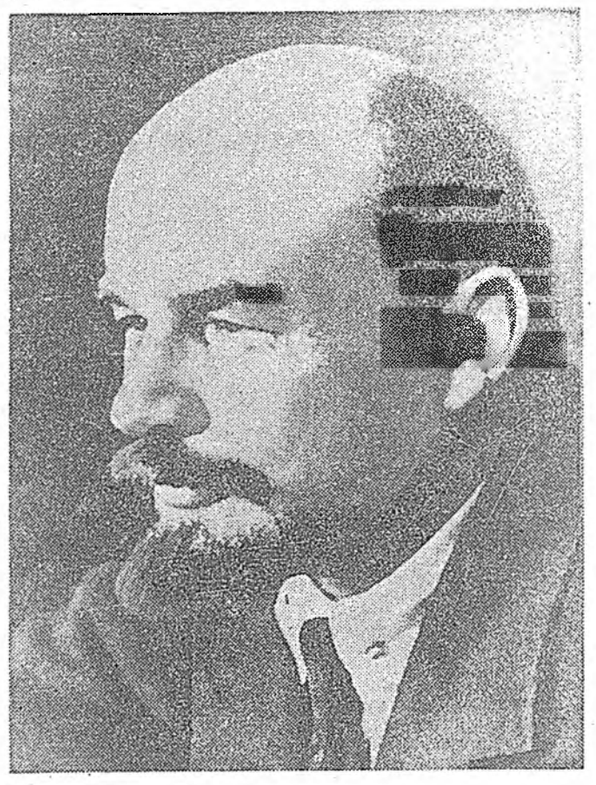

В. И. Ленин. Москва. 1920 оной февраль.
ТАСС-ай фотохроника.

ПАРТИИН ДУЛЭТЭ УРЯАНУУД

Өмнөөдэр бүхы совет арад, хани нэгэдэлтэ аха дүү социалист оронуудай ажалшад, түби дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүн түмэн агуу бүүдэ Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 117 жэлэй ойе баяр баясхалантайгаар тэмдэглэжэ байна. Дэлхэйн хүгшэдэй удэр бүриин дүй дүршэл, революционно ехэ хубилалтадэ, эрхэ сүлоогэй ба бэеэ даанхай байдалай түлөө улам тэмцэжэ байгаа тэмсэл, империализмын хорото ябуулганууд бүгэдэ Ильич багшын суртал һургаалай сэсэ мэргэн, ухаан мүнхэ байһые эли тодоор мүнөөшье гэршэлжэ үгэнэ гүт.

Энэниень эдэ удэрнүүдтэ хэблэлдэ толилогдоһон, Майн гэсэй һайндэртэ зорюулагдаһан КПСС-эй Центральна Комитедэй дулэтэ Уряануд үшөө дахин батадхаба.

«МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ — ХЭТЭДЭЭ МҮНХЭ РЕВОЛЮЦИОННО ҺҮРГААЛ МАНДАХА БОЛТОГОЙ!» гэһэн үгэнүүд шэнэ сэдэйгөөр, шидхэхы удхатайгаар зэдэлнэ.

Партиин XXVII съездын болон ЦК-гай январиин (1987 он) пленумэй шидхэбэринүүдээр зоригжоһон совет хүнүүд дэлхэй дэлхэйн оронойнгоо ажабайдалай али бүхы талануудые шэнэдхэн боловсролгоһон, социально-экономическа хүгжэлтые хүрдадхаһан, социалис демократиие улам саашадань хүгжөөхын, дэлхэйдэй тула үсэд нэтэрүүгээр оролдоно, түрүүшынь үрэ дүнтэй хаа хаанагуй харагдажа эхилээ. Ажалша хүн бүхэнэй ба бүх оронойнгоо эзэн байһанаа бүри гүнзэгыгоор мэдэржэ, эдэ үеын ехэ зорилгонуудай бэелүүлэгдэхэ байһанда үнэн сэдэлтэй этигэжэ, бүхы хүсэ шадалаа, дүй дүршэлоо дуурһан ажалдэ зорюулжа байнаень бидэ бүгэдэ харана ха юмбибди. Энэ шэнэдхэн хубилгалга, хүрдадхалга гээшэ нэгэ доро, ганцаараа бэелүүлэгдэшэхэ хэрэг бэшэ гэжэ мүн лэ ойлгосотой. Яа бүгэдын, хүн бүхэнэй оролдолго хэшээл хэрэгтэй гээшэ.

Үнэр нимэһээ «КОММУНИСТНУУД! ШЭНЭДХЭН ХУБИЛГАЛЫН МАНЛАЙДА, ЯБАГТЫ! ХҮДЭЛМЭРИДӨӨ ЭДЭБХИ ЭРХЭЭ, ШЭНЭ ЮУМЭ ҮҮДХЭЛГЭ ХАРУУЛАГТЫ! КПСС-эй Центральна Комитедэй ЯНВАРИЙН-ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛГЭЭ ТҮЛӨӨ РЕВОЛЮЦИОННО ЁҺООР ҮСЭД НЭТЭРҮҮГЭЭР ТЭМСЭГТЫ!» гэһэн Уряануудые гансашье коммунистууд бэшэ, харин бүхы совет хүнүүд эзрхэ сэдьхэлдээ баталдужа абана ха юм.

Яагаа? Үргэн ехэ Буряад ороной ажалшад, областной парткомой организациин хүтэлбэри доро, арадай ажахын һалбари дээрэ эршэтэйгээр хүгжөөхэ, үйлэдбэриин ашаг үрые ехэ тогтоо, хүн зоной материальна болон оюун бодолой хэмжээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ бэлиг шадабаряа зорюулжа ябана.

Энэны эрхилэлгын шэнэ эрхэ байдалда байгша онһоо хүгшэдэй эдэлбэ һалбаринуудай түлөөлэгшэдтэ хандажа, Партиин Центральна Комитедэй ажалшадай, малшадай, мэргэжэлтэдэй малай үбэлжэлгые амжалта хүрдэ дүүргэхэ, энэ жэлэй өрөө бэрхэшээлтэй хабарай хүсэлтэй, хүдэлмэри богони болзор соо, эрхим шанартайгаар гүйцэтгэхэ хүдэлмэрэй гэжэ нилээд ехэ оролдолго хэшээл гаргажа байна. Үнэрэй гүрбан һарын түршада мал ажал дээрэ хүдэлмэрилэжэ, һайн үрэ дүнгүудые түйлаа. Жэшээнь, гүрэндэ мяха гаргалгадаа түрүүшын кварталай түсэб 118 процент, һү — 124 процент, үндэгэ — 118,3 процент дүүргэгдэһэн байха юм. Эндэ түрүү ажахынууд мяха хүдалдалгаар хахад жэлэйнгээ түсэбэй даабаринуудые сүм бэелүүлэһэн табьяатай. Тэдэнэй дотор Өөрөй, Удын, Хорин, Түнхэнэй совхозуудые, Агинскийн ОПХ-е нэн түрүүн нэрлэлтэй.

Одоо ажахын хүдэлмэрилэгшэд, партиин ЦК-гай Уряануудтаа дүрэлжэ болгон, ажалай түрүү онол арганууудые, нэн түрүүн, Партиин тоосоо, хамтын болон гэр бүлын подряд, эршэмтэй хүдэлмэриин технологи, комплексно онһожоруулга үргэнөөр хэрэглэжэ, ажалшадай толгой бүхэнэй, газарай гектар бүхэнэй ашаг шэмые ашалуулжэ, ороной Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ хүчтэй, гүйцэтгэлтэй, хүн зоной материальна болон оюун бодолой хэмжээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ бэлиг шадабаряа зорюулжа ябана.

Энэны эрхилэлгын шэнэ эрхэ байдалда байгша онһоо хүгшэдэй эдэлбэ һалбаринуудай түлөөлэгшэдтэ хандажа, Партиин Центральна Комитедэй ажалшадай, малшадай, мэргэжэлтэдэй малай үбэлжэлгые амжалта хүрдэ дүүргэхэ, энэ жэлэй өрөө бэрхэшээлтэй хабарай хүсэлтэй, хүдэлмэри богони болзор соо, эрхим шанартайгаар гүйцэтгэхэ хүдэлмэрэй гэжэ нилээд ехэ оролдолго хэшээл гаргажа байна. Үнэрэй гүрбан һарын түршада мал ажал дээрэ хүдэлмэрилэжэ, һайн үрэ дүнгүудые түйлаа. Жэшээнь, гүрэндэ мяха гаргалгадаа түрүүшын кварталай түсэб 118 процент, һү — 124 процент, үндэгэ — 118,3 процент дүүргэгдэһэн байха юм. Эндэ түрүү ажахынууд мяха хүдалдалгаар хахад жэлэйнгээ

1987 июниин 21

Нютагай Советүүдэй Арадай Судвяналгаа нунгалта

ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛТЭЙ ХҮНҮҮДЫЕ СОВЕДҮҮДТЭ ДЭБЖҮҮЛХЭ

А. А. БАДИЕВ,
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ

Арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй үдэр бүри бэлэдүүлжэ байдаг хүдэлмэриие гүйсэд дүүрэнээр сэгнэхэ гээшэ хүшэр бэрхэшээлтэй юм. Зарим хүнүүдэй хуби заяан, Соведэй дэбисхэр дээрэ ажаһуудаг бүхы хүн зоной ажана тэниглэн, болбосон һайн һуудал байдал—бүхы юумэн арадай һунгамалнуудта хабаатай байдаг гээшэ. Хүн зоной ажал, үлүүр энхэ байлга, амаралта, ехибүүдые хүмүүжүүлгын асуудалнууд, материальна үйлдэбэри, байгаалиие хамгаалга, нинтын гурим сахилга, гэр байра барилга, тэрэниие хубаариилга, болбосон һайнаар харуулга, һуурин тосхонуудые шэмэглэлгэ—эдэ бүхы олон тоото асуудалнууд депутадуудай саг үргэлжын анхаралда табигдадаг, тэдэнэр эдэ бүгэдые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадагаг гээшэ.

Тэдэнэй эрхэ түлөөлэгнүүдэй болзор соо Буряадай Соведүүдэй бэлэдүүлһэн ажал ябуулгануудай хэмжээнүүд тухай хөөрэнэн иимэ тоо, баримтануудые дурдажа болоно.

Захяануудые гүйсэдхэн бэлэдүүлгэ мэтын тэдэнэй хүдэлмэриин нэгэ хубиие абажа хараябди. Урдахи һунгалтын кампаниин үедэ һунгагшад 2290 захяа арадай депутадуудай сельскэ, поселково, районно болон городской Соведүүдэй һунгамалнуудта үгэжэ, эдэ бүгэдэ һуурин тосхонуудай, районуудай социально-экономическа хүгжэлтын түсэбүүдэ оруулагдаһан байгаа. Эдэнэй 1800-ниинь гэхэ гү, али 78,6 процентны бэлэдүүлэгдээ. Эдэмнай һургуулинууд, хүүгэдэй саадууд, соёлой ба ажаһуудалай байшангууд, гэр байранууд, харгы замууд болоно.

Эдэ үрэ дүнгүүдээр сэдьхэлээ гүйсэд ханажа шадахагүй байнабди. Юундэб гэхэдэ, захяануудай 21,4 процентны үшөө дүүргэгдэнгүй үлөө бшуу. Гэбэшье эндэ зарим дурадхалнуудые бэлэдүүлхын тула үшөөл саг бии, эдэ бүгэдэн тушаа хүдэлмэри үргэлжэлһоор гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Хүн зоной урда тоосоо үедөө нютагай Соведүүдэй депутадуудай дурадхалнуудые, даалгабаринуудые абаһан байна. Энэньшье ойлгосотой. Ажабайдал урагшаа дабшажа ябадаг, тиихэдэнь хүн зондо шэнэ эрилтэ хэрэглэмжэнүүд тохёолдодог гээшэ. Эдэ бүгдэнһөө уламжалан, ороһон дурадхалнууд айхабтар олон байдаг юм. Гансал 1986 ондо нютагай Соведүүд һунгагшаһаа 8 мянга гаран элдэб дурадхал абаһан байгаа. Эдэ дурадхалнууд мүн лэ бэлэдүүлэгдэжэ, депутадуудай ажал ябуулгын программа болонхой. Тэдэнэй 70 гаран процентны бэлэдүүлэгдээ, бэшэниинь гүйсэдхэгдэжэ байна.

Арад түмэндэ, тэдэнэй аша тыһада алба хэхэ гэһэн Соведүүдэй гол уялга иигэжэл бодото дээрээ бэлэдүүлэгдэжэ байна. Гэбэшье депутадай ажал ябуулгын бүхы түхэл шэнжэнүүдэй шухала удха шанартай байгаашье һаань, экономическа ба социально-соёлой хүгжэлтын түсэбүүдые бодото дээрэнь бэлэдүүлхэ гээшэ тэрэнэй ашаг үрын гол дүн болодог гээшэ. Эдэ бүгэдые гүйсэдхэн бэлэдүүлгэ арад зоной һуудал байдалые улам һайжаруулха гэһэн удхатай.

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумһээ, партийн XXVII съездһээ хойшо үнгэрһэн үе саг, тэрэ тоодо тон шухала удха шанартай үйлэ хэрэг болоһон КПСС-эй ЦК-гай январиин Пленум Соведүүдтэ, тэдэнэй гүйсэдхэхэ зургаануудта, бүхы депутадуудта шэнэдхэн хубилгалгые эдэбхитэйгээр бэлэдүүлгын, хүтэлбэрилгын ба эмхидхэлэй хүдэлмэриие эрид һайжаруулгын, олониитэдэ мэдээсэжэ байлгые, Соведүүдэй хүдэлмэридэ демократическа үндэнэ һуурие бэхижүүлхэ, үргэдхэхэ талаар партийн хараа шүгамые бодото дээрэнь оролдосотойгоор бэлэдүүлгын үе саг болохо ёһотой байгаа. Архидалга болон хүнэй хүзүүн дээгүүр хүльбэрэлгэтэй тэмсэл хото городуудай, һуурин тосхонуудай хүн зоной һуудал байдалые түни түбшэн болгоо, тэдэнэй сүлөө сагые эмхидхэлгэ зарим тэды һайжаруулагдаа гэжэ хэлэжэ болоно.

Соведүүд хүн зоной ажаһуудалые һайжаруулхын тула байрын гэрнүүдые, хүүгэдэй эмхи зургаануудые, спортын түхеэрэлгэнүүдые барилгые хүгжөөнэ, соёл болбосорог болон сүлөө сагаа һайнаар үнгэргэлгын баазые бэхижүүлнэ, хүн зоной һуудал байдалые ханагалгын, худалдаа наймаанай, нинтын эдэз хоолой предприятинуудые үргэдхэнэ, кооперативна продукци болбосоруулан буйлуулгые ехэдхэнэ, һуурин тосхонуудые ариг сэбэр, болбосон һайн болгохын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. 1986 ондо сельскэ болон селково Соведүүдэй Бухэроссин мүрысөөндэ илаһан Загарайн районой Үнэгэтэйн сельсоведые, республика дотор дэлгэрһэн мүрысөөндэ илаһан Кабанскын районой Посольско сельсоведые, Хойто-Байгалай районой Шэнэ-Уоянай поссоведые, Мухар-Шэбэрэй районой Хушуун-Уэүүрэй сомоной Соведые тэдэнэй дундаһаа тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Гэбэшье мүнөө дээрээ Соведүүдэй үүргэ тэдэнэртэ табигдажа байһан эрилтэнүүдтэ үшөөл харюусанагүй гэжэ республикын социальна хүгжэлтын ажал хэрэгүүд элирхэйлэн гэршэлнэ. Промышленностьда, барилга дээрэ үйлэдбэриин үргалтын, ажалай бүтээсэн эршэ дэлисэ хараалагдаһанһаа гэрэгдэжэ ябана. Нёдондо жэлдэ хүдөө ажахын ажалшад мал ажалайба газар тарьялангай продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэлгэдэ тодорхой хубитаяа оруулжа, нооһонһоо бэшэ бүхы зүйлэй продукци худалдаха түсэбүүдые дүүргэнэн юм. Зүгөөр һүүлэй жэлнүүдэй сагай уларилай хэды таарамжатай һайн байгаашье һаань, хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүгжоолгын эршэ дэлисэ хангалтатай, гэжэ тооложо яашье болохогүй. Сэхыень хэлэхэдэ, мүнөө дикилэнэн олон ажахынууд ашаг олзотой болонхой, гэбэшье энэнь гол түлэб гүрэндэ тушаалгын үнэ сэнгүүдэй нэмээгдэнэй ашаар абтаба бшуу.

Байгаалиин ба ажалай горитой ехэ нөөсэнүүдтэй, үйлэдбэриин ехэ хүсэтэй Буряадай АССР ороной арадай ажахын комплексдо хубитаяа горитойгоор оруулжа үшөөл бираногүй. Засагай нютагай зургаануудай хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилһэнэй үшар шалтагаанһаа боложо, хүн зоной һуудал байдалда хабаатай бүхы һалбаринуудай үшөөл хангалтагүйгөөр хүгжөөгдэжэ байһан үшар энэсэнэй гол шалтагаануудай нэгэниинь болоно.

Бидэнһээ бэшэ хэншье энэ хэрэгые зоһаруулжа шадахагүй. Республикын социальна хүгжэлтые эрид һайжаруулхын тула засагай бүхы зургаануд, тэрэ тоодо нютагай Соведүүд айхабтар ехэ хүсэлэл оролдолго гаргаха зэргэтэй.

Июниин 21-дэ болохо һунгалта дээрэ Соведүүдые ямараар һунгажа, гүйсэдхэхэ комитедүүдые ямараар эмхидхэн бүридүүлһэнһээмнай, хэр эдэбхи үүсхэлтэй, ажалша бэрхэ, шэн зоригтой хүнүүдые һунгаһаннаамнай эдэ бүгэдэ гол түлэб дулдыдаха байна.

Республика доторнай һунгуулиин кампани улам үргэдэжэ байна, һунгуулиин бүхы комиссинууд бүридүүлэгдээ, нютагай Соведүүдэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлгэ апрелиин 13-һаа эхилээ. Энэ хадаа һунгалтын урда тээхи эгээл шухала хубинь болоно. Совет һунгуулиин системын демократическа гол ёһонуудые хүгжөөжэ, Россин Федерациин Верховно Соведэй Президиум «РСФСР-эй арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй һунгалта хуулида зарим тэды хубилалтануудые оруулба. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум зохихо акт баталан абаһан байна.

Хэрэгтэ хэрэггүй саарһа эреэлхэ, суглаа зүблөөнүүдые олоор үнгэргэхэ, һунгуулиин кампаниие эмхидхэлгэдэ ёһын тэдыдэ хандаха ябадалые усадхаха, энэ тэрэ кандидат тухай, тэрэниие дэбкүүлгын зуб байһан тухай, Соведэй худэлмэри тухай һунгагша бүхэндэ һанамжаяа хэлэхэ арга олгохо гээшэ эдэ бүхы хубилалтануудай гол шэглэл мүн. Жэшээнь, һунгуулиин нэгэ округһоо нэгэ бэшэ, харин хэдэн кандидатурые хаража үзэхэ арга олгохо гээшэ энээнэй шухалын шухала үйлэ хэрэг болохо ёһотой. Нүхэд соо-һоо хэниие Соведтэ түлөөлэгшөөрөө эльгээхэмнай гээшэб гэһэн шиидхэбэриие нюуса бэшээр дуугаа үгэжэ, баталан абалга энэ талаар үүргэ нүлөө үзүүлхэ байна.

Северобайкальскын городской Соведэй депутадта кандидадые дэбжүүлхэ талаар 581-дэхи барилга-хабсаралгын поездын коллективтэ болоһон суглаан иимэ бүтэмжэтэй һайн оршон байдалда үнгэрһэн байха юм. Һунгалтын урда тээхи хамтын суглааная эхилхэнээ урид энэ асуудал бүхы бригадануудта зубшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Дурадхагдаһан кандидатурануудай нэгые буруушааба. Тиигэжэ комплексно бригадын бригадир комсомолец Василий Тимониние городской Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхые бүхы хүдэлмэришэд нэгэн һаналтайгаар дурадхаба. Хүдэлмэришэн К. В. Железнякова, барилга-хабсаралгын поездын начальник Н. Ф. Король энэ коллективтэ депутадта кандидадуудаар мүн лэ дэбжүүлэгдээ.

Өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые районно болон сельскэ Соведүүдтэ нэрлэхынгээ урда тээ Мухар-Шэбэрэй Булагай һүүһаалиин комплексын ажалшад хэдэн кандидатурануудые зүбшэн хэлсэбэ. Фермые даагша Т. И. Чмелевае Кабанскын райсоведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ тухай дурадхал Колесовско фермын бүхы коллективээр дэмжэгдээ. Фермые даагшын ажалай алдар гэбьяа, эмхидхэхы бэлиг шадабари тухай хүнүүд нэгэн адли һанамжатай байгаа. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг фермын коллектив бултадаа һаалишад-гурба мянгаганай, республиканска клубай гэшүүд юм.

Мүнөө гансал ажалша коллективүүд бэшэ, харин нинтын эмхинүүд, хүн зоной суглаанууд депутадта кандидадуудые дэбжүүлгэдэ үргэнөөр хабаадагаг байна. Мухар-Шэбэрэй районой Сагаан-Нуур болон Степной гэжэ һуурин тосхонуудта болоһон эрхэтэдэй суглаанууд Хүсөөтын сомоной Соведтэ дэбжүүлэгдэһэн түлөөлэгшэдөө али бүхы талаһань зүбшэн хэлсэхэ шухала. Суглаануудта хабаадалсаһан түсэбүлэлгын зургаануудай, барилгын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, гүйсэдхэхэ комитедүүдэй түлөөлэгшэд энэ талаар туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

РСФСР-эй Верховно Соведэй тогтоолтой зохилдуулан, олон мандадтай һунгуулиин округуудта нютагай Соведүүдэй туршалга-һунгалта совет һунгуулиин ажал ябуулгада түрүүшынхеэ үнгэргэгдэжэ байна. Манай республика дотор иимэ һунгалта Яруунын райондо үнгэргэгдэхэ.

Олон мандадтай округууд хадаа нэгэ нэгэнтээ хилэлжэ байдаг урдын хэдэн округһоо бүридүүлэгдэнхэй томодхогдоһон округүүд болоно. Жэшээнь, 1985 ондо Яруунада районно Соведэй һунгалта үнгэргэхэ 75 округ байгуулагдажа, округ бүхэнһөө нэгэ депутат гэхэ гү, али дүн хамта 75 депутат һунгагдаһан байгаа. Мүнөө иимэ округууд оройдоол 18 байха: табаниинь гурбан мандадтай, табаниинь дүрбэн мандадтай, найманиинь табан мандадтай. Урдынхидал мэтэ хамта дээрээ 75 депутат районно Соведтэ һунгагдаха байна.

Тиигэжэ олон мандадтай округууд сельскэ болон сомоной Соведүүдые бүридүүлхэ: урда тээнь бии байһан 315 округой орондо 86 округ бүридүүлэгдэхэ: 44-ниинь гурбан мандадтай, 27-ниинь дүрбэн мандадтай, 15-ниинь табан мандадтай, байха. Урдынхидал мэтэ, дүн хамта 315 депутат Яруунын сельскэ болон сомоной Соведүүдтэ һунгагдаха юм.

Олон мандадтай округуудта дуугаа үгэлгын үшөө нэгэ онсо зүйл бии: эндэ дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудай тоо округой мандедуудай тооһоо үлүү байха. Тиигэжэ һунгагшад депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн улам олон хүнүүдтэ өөһэдынгөө хандасые мэдүүлжэ шадаха бшуу. Эгээл үсөөн дуу абаһан (50 процентһээ доошо бэшэ) хүн мандат абаагүйшье һаа, депутадай хэлаанда үлөөгдэжэ, гаража ошоһон депутадай һуури хожомоо эзэлжэ шадаха байна. Иимэ олон мандадтай округто һунгалта үнгэргэһэнэй һүүлээр депутадай бүлэг бии болгогдохо юм. Тэрэ хамтаараа ажалаа ябуулжа, округтохи ажал хэрэгүүдэй түлөө һунгагшадай урда хамтаараа харюусаха эзэргэтэй. Энэ шэнэ юумэнэй хэр эзэргэ аша үрэтэй байһые ажабайдал харуулна бэзэ.

Һунгалта үнгэргэлгэдэ бусад зарим хубилалтанууд оруулагдаа. Жэшээнь, һунгагшадай абаха бюллетеньнүүдтэ кандидадай обогтой эзэргэлүүлээд, тэрээн тухай бусад зарим баримта мэдээнүүд үгтэхэ, харин олон мандадтай округуудта эндэнээ һунгагдаха депутадуудай тоо, дуугаа үгэлгын гурим тэмдэглэгдэхэ байна.

Энэ жэлэй һунгуулиин кампаниин онсо шэнэжэнүүд бүхы һунгагшадтаа мэдээсэгдэхэ ёһотой. Депутадуудай бүридэлые һайжаруулха, энээнэй үндэһөөр манай Соведүүдэй ажал ябуулгые гуримшуулха зорилготойгоор арад зоной сэсэн мэргэн ухаан бодолые, дүй дүршэлые, тэдэнэй политическэ ба сэдьхэл бодолой хатуужалые хэрэглэхын тула һунгалтые демократизацилха хэмжээнүүдые абаха гээшэ тэдэнэй урда табигдаһан гол зорилго болоно.

Тиимэһээ агитаторнууд болон агитпунктнуудай, кандидадуудай этигэмжэтэ нюурнуудай хүдэлмэриие улам һайнаар эмхидхэхэ, һунгалтын урда тээхи суглаанууд дээрэ һанамжануудаа эдэбхитэйгээр халан абалсаха гээшэ тон шухала.

Һунгагшадтай уулзалгын үедэ энэ тон шухала баримтые ойлгуулха, нинтын ажабайдалые демократизацилха, һунгалтын үедэ һунгагшадай эрхэнүүдһээ гадна, уялгые гүнзагыруулхэ, саашадаа депутадуудайнгаа бүхы эдэбхи үүсхэлнүүдые дэмжэхэ шухала. Эдэ бүхы ажал хэрэгүүдэй хажуу талада зогсохогүй, ажал хэрэгээ шүүмжэлхы ажаглалтануудаар хизаарлахагүй, харин худөө нютагай, һуурин тосхоной, районой, городой эгээл шухала зорилгонуудые шиидхэхэдэнь, Соведтэ эдэбхитэйгээр туһалха хэрэгтэй. Мүнөө өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые Соведтэ дэбжүүлһэн һунгагшадай хараа бодол иимэл байха ёһотой. Имагтал энэ үшар Соведэй ажал ябуулгада амжалта тухөөхэ байна.

Һали-були ябадалые усадхан зэйсуулжа, социальна асуудалнуудые шиидхэхын түлөө хамтаараа оролдохо, эдэбхи үүсхэлтэй, хүсэл эрмэлэлтэй хүнүүдые али болохоор дэмжэхэ ёһотойбди. Бүхы республикынгаа, тэрэнэй район бүхэнэй, город, һуурин тосхон бүхэнэй экономическа ба социальна хүгжэлтые хурдадхалгын замаар дабшуулхын тула манай депутадууд, Соведүүдэй гүйсэдхэхэ зургаанууд гүрэн түрөөс хүтэлбэрилгын мэргэжэл шадабарида дары түргөөр һураха ёһотой. Агуулехэ Октябриин 70 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ бэлэдхэлэй энэ хүдэлөөндэ шэнэ эршэ дэлисэ олгохо байһаниинь дамжаггүй.

Марксизм-ленинизм—хэтэдээ мүнхэ революционно һургаал мандаха болтогой!

(КПСС-эй ЦК-гай УРЯАНУУДҺАА).

В. И. Ленинэй түрэһөөр 117 жэлэй ой мүнөөдэр гүйсэбэ

ҮНДЭР НЭРЫЕНЬ ҮРГЭЖЭ

Эгээл гуша-дүшэн жэлэй саана эндэхи нютагуудта түрүүшын хамтын ажал эмхидхэгдэжэ, хэдэн жаахан коммуна, ТОЗ-ууд байгуулагдаад, мүнөөнэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эхин һуури табигдаһан түүхэтэй. Жараад онуудта нютагай зон ажахыгаа алдарта багшын нэрэтэй болгохо гэжэ хамтынгаа суглаан дээрэ шиидхэһэн юм.

Район соогоо томохон ажахынуудай нэгэн—энэ колхоз мүнөө 4940 гектар тарьялан дээрэ тарилга хэнэ. Үнгэрһэн жэлдэ бүхы 1113 гектар сабшаланһаа 30.000 центнер үбһэн хурьяагдаа һэн. Ажахыда олон тоото оньһон техникэ бии. Эндэ бүхыдөө 19 мянган мориной хүсэтэй жэшээтэй машина, техникэ, электрын эршэ хүсэн хэрэглэгдэнэ. Фермэнүүдтэ 3023 эбэртэ бодо мал, тэрэ тоодо 900 үнэзд тоолгодоно.

Колхозой үйлэдбэридэ мүнөө 550 ажалшан хүдэлнэ. Энэ ажахы үнинһөө хойшо ажалша бэрхэ кадрнуудаараа суурхадаг юм. Район соогоо түрүүшынхиеэ үндэр үрэ дүн туйлаһан суута хонишон Г. С. Шойбонов Ленинэй орденоор хөөрөө дахин шагнагдаа һэн. Баһал бүтээсэ ехэтэй эрхим ажалайнгаа түлөө комбайнер Ш. Байшников, һаалишад Р. Зарбуева, С. Зандеева, Н. Дербакова, В. Янданова, механизатор Н. Саргаев гэгшэд Ажалай Улаан Тугай орденуудта хүртэһэн байна. Мүн «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудаар дүрбэн хүн, хорёод колхознигууд медальнуудаар шагнагданхай. Арбан нэгэдэхи түсэбтэ табан жэлэй дүнгүүдээр залуу хонишон Е. Ангамаев Ажалай Алдар Солын III шатын орден үбсүүндээ яларуулаа. Ажалша бэрхэ аха нүхэдэйнгөө һайн һайхан хэрэгые саашань үргэлжэлүүлэн, олон тоото залуушуул баһал ажалай габьяагай хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдтэ хүртэнхэй.

Ажахынгаа социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха талаар эндэхид һүүлэй жэлнүүдтэ горитой алхам хээ. Колхозой харьяата газар дээрэ хөөрөө дунда, нэгэ эхин һургуулинуудта 700 һурагшад эрдэм ном шудална. Хамта 125 үхибүүнэй байха ясли-сад хүдэлдэг, 5 библиотека, хэлхээ холбооной таһаг, хүн зоной хэрэглэмжые хангаха пункт, сельпо, участково больница болон бусад мүнөө болбосон түхэлтэй тосхондо бии. Мүн соёлой байшан, хөөрөө клуб хүдэлнэ. Зуун-Морин нютага мүнөө шэнэ соёлой байшан баригдажа байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ ажахын Шадара гэжэ һууринда 800 үнэздэй байха һуу һаалиин томо комплекс баригдажа, байгша ондо ашаглалгада оруулагдахань. Эндэнь хөөрөө-хөөрөө байратай 5 гэр баригданхай. Мүн һүүлэй 2—3 жэлдэ Тооро нютагта баһал хөөрөө-хөөрөө байратай 9 шэнэ гэрнүүд түбхинөө. Намарзаанай һу һаалиин фермэ дээрэ һаалишадта бани һаяар баригдажа бэлэн болохонь. Эндэхи соёлой-спортивна комплекс ажалаа эрхим һайнаар эмхидхэнхэй. Колхозой спортсменнүүд районой мүрысөөнүүдтэ хабаадалсахадаа, заатагүй шангай һууринуудые эзэлдэг юм. Байгша оной эхинһээ Тоорын уран һайханай бүлгэм ажалаа эршэтэйгээр ябуулжа байна. Уран һайханай бүлгэмые соёлой байшангай директор А. Холхоев шадамараар, эдэбхитэйгээр хүтэлбэрилнэ.

Колхозой правлени, партком болон профком колхознигуудай ерээдүйн халаанда тон ехэ анхарал хандуулдаг. Һургуулиин реформые бэлэдүүлгэдэ хүбитаяа оруулна. Тоорын дунда һургуулиин һурагшад тэндэхи һу һаалиин фермын нэгэ бүлэг тугалнуудые даажа абаад, түлжүүлхэдээ, тус бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдэ 600—650 граммаар нэмээнэ. Зуун-Мориной дунда һургуулиин һурагшад һу һаалиин комплексын баһал нэгэ бүлэг үнеэдые һаанад. Тэдэнэр жэлэй үнгэрһэн 3 һарын туршада түсэбэй ёһоор 170 центнер һу үйлэдбэрилхэ байгаад, 184 центнер үйлэдбэрилөө.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 117 жэлэй ойе угтуулан, социалис мүрысөөндэ оролсожо, колхозойхид муу бэшэ дүнгүүдые туйлаба. Малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэжэ, һу үйлэдбэрилхэ, түрэндэ тушааха байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэбые болзорһоонь һара шахуу урид дуургэнхэй. Жэлэй эхинһээ хойшо колхозой һаалишад 5391 центнер һу үйлэдбэрилжэ, түсэбтэ даабарияа 1735 центнерээр үлүүлээ. Бүхы табан фермын коллективүүд недондоной энэ үсөөнхиһөө холо ехэ һу һаана. Турүү һаалишад В. Манжикова, А. Ангамаев, Х. Тангаева, Х. Мурдонова, А. Андренова, С. Манзарханова, М. Балбанова болон бусад районой социалис мүрысөөнэй түрүүшүүлэй зэргэдэ гаранхай. Энэ жэлэй түрүүшын кварталда колхоз 800 центнер мяха гүрэндэ тушааха түсэбтэй һэн, тэрэнээ 895 центнертэ хүргэбэ. Мал шахан таргалуулгын болон түлжүүлгын баазын ажалшад оролдосотойгоор хүдэлжэ, шахамал үхэр бүхэнэй шэнгэ рые 365 килограммда хүргэжэ туршаагаа. Эндэ комсомольско-залуушуулай бригадын гишүүд ажалладаг юм.

Залуушье һаа, эрхим ажаһуудраа суурхаһан хонишон Е. Ангамаев мүнөө жэлдэ эрхэ хонин бүриһөө 108 хурганаабаад, түлжүүлжэ байнхай.

Мүнөө жэлэй үндэр үргэлжэ түлөө тэмсэл халуун хаяанда оронхой. Бүри үбэлһөө хойшо тарьялан сабшалан дээгүүр механизацилгын ротехническэ ажал ябуулганууд Барилгада, үбһэ хурьяалгада, баадалсаха техникэ зайбарилагдаа. Байгша ондо элдэб янзын үтэжүүлгэнүүд, үрэ жэлнүүдэйхидэ орходоо, ехэ гаргагдаа.

Хүн зоной ажалдаа шуламаа оролсохын тула колхозой парком болон тэрэнэй секретарь Б. Ш. Ускеев хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулна, Партийна комитет залуу коммунистнуудые харюусалгадаг. Тэдэ шаалда олоор дэбжүүлдэг юм. Жэшээнь, Тоорын һаалиин фермые даагша комунист С. Ш. Холхоев мүрысөөнэй заатораар ажалажа байна. Шахан таргалуулгын бригадые даагша залуу коммунист О. Б. Мухуев, Намарзаанай фермые даагша В. С. Холбоев һайнаар ажалланад. Мүн мүнөө колхозой правлени, тэрэнэй түрүүлэгшэ Л. Г. Данзанов ажалаа зохёохы ёһоор хандөөжэ, шэнэ сагай эрилтээр тэрэнэз эмхидхэнэ.

Колхозо соогоо коммунистууд ажалай габшагай жэшээ харуулдаг заншалтай. Мүн тус колхозо партийн ветерануд Б. Б. Цыдыпов, эдэнэр мүнөө амаралтада гарааһан Лопсон Хайдаковичь Ц. Ц. Цыдыпов, Долгор Жапсановичь Ж. Ж. Ж.

...ҮРГЫЕНЬ ДЭЭШЭЛУУЛХЭ

(Республикын эхэнэрнүүдэй конференци дээрэһээ хэгдэһэн тэмдэглэлнүүд)

...й XXVII съездын ...нүүдэй ёһоор республикын социально-экономическэ...дэ эхэнэрнүүдэй ...ай тухай» КПСС-эй ...райкомой нэгэдэхи... Совет эхэнэрнүүдэй ...гэшүүн И. А. Антак...ндэхэн хэбэ.

...Октябриин революци...ноо индустриализаци...дээ ажахые коллектив...ын үедэ, мүн Эсэгэ ...амгаалгын Агууехэ ...эдэбхитэйгээр хабаа...Буряад ороной гай...эхэнэрнүүдэй нэрэ...хэрэгүүд, алдарта...элидхэлшэ тодорхо...ёөржэ үгөө. Агуу ...социалис революци...рэн эрхэтэй сүлөөгөө оло...рэн эрхэтэй болоһон ...ндай республикын со...экономическа хүгжэл...дүлөөн, оруулжа бай...ёгта ехэ гэжэ эндэ ...рэ. Буряадай гайхам...эхэнэрнүүд М. М. Са...М. В. Сагадарова, Д. В. ...Г. А. Цыденова, Е. В. ...ова, Р. И. Толсти...ын бусад нухэдэй ажал...ые мүнөө үеын ажа...шүүл үргэлжэлүүлнэ. ...ндэ Социалис Ажа...ой бии. Мүн тиихэдэ ...медальнуудаар шагнаг...ө мянга гаран алдар ...эхэнэрнүүд — таряашад, ...удэлмэришэд, инжеж...ь, багшанар, артист...ондо мэдээжэ бо...Социалис Ажалай Ге...— хонишон О. Э. Сан...Улаан-Удын нарин ...комбинатай директор ...ханан, тиихэдэ Ажалай ...Солын гурбан шатын ...ралишан М. Д. Гар...СССР-эй арадай артист...Сальянова, РСФСР-эй ...артистка Л. И. Егоро...СССР-эй арадай уран зу...А. Н. Сахаровская, ...арадай багша М. Ч. ...Буряадай АССР-эй ...Ц-Д. Дондокова, ...ролшо Р. В. Белогла...тадай арадай артист...Шойдогбаева, РСФСР-...й артистка, дайнай ба...ператан К. Т. Никулина ...ирэнүүдые онсолон ...Республика соомнай ...табьяата 19 врач ...Кабанскын райо...Д. Пирогова, респуб...больницын — Н. Б. ...болон бусад врачнуу...ые Эхэ оромнай үн...рөөнэ. Эдэ эхэнэрнүү...ирэхние абаад хара...ай хүби заяанда со...ойнай жаргалта ажа...ай шэнжэ харагдана, ...ёжоймнай намтарай ...ра уригдана гэжэ ...ө тэмдэглээ.

...й ЦК-гай январийн ...Пленум дээрэ КПСС-...й Генеральна секре...С. Горбачев үгэ хэлэ...нэгүүдэй дэмжэл...ө этигэнэ гэжэ онсо...ө һэн. Тиимэһээ бүхы ...ороной эхэнэрнүүдэй ...байгуулагдажа, шэ...обилгалгые бэелүүлгэ...нүүд эдэбхитэйгээр ...ө байна. Байгша оной ...ө соо үнгөргэгдэһэн ...ой Бүхэсоюзна кон...дээрэ бүхы эхэнэр...нүрдедхалгын хэрэгтэ...нүүд тухай эхэлгдээ. ...ыхыгын һалбаринуудта ...ой орууллаг хубита ...дэлшэ тодорхойгоор ...ө үгөө.

Главбурятстройн, «Улан-Удэтрансстрой» эмхинүүдтэ оньһожоруулгын талаар муугаар хангагдаһан дээрэһээнь эхэнэрнүүд эндэ бар хүсөөр ажал хэхэ баатай болоно. Тиихэдэ таряан ажалда, овощ ургуулгада, һу һаалгада эхэнэрнүүдэй хүсөөр ехэ ажал хэгдэнэ. Илангаяа Хяагтын, Хэжэнгын, Яруунын районуудай һу һаалиин олон фермэнүүдтэ һу һааха оньһон техникэ тодхогдоогүй, һаалишад гараараа үнеэдые һаана. Тиимэһээ энэ асуудалые шиидхэхэ хэрэгтэ харьяата эмхинүүд, илангаяа республикын Агропром анхаралаа хандуулха зэргэтэй.

Эхэнэрнүүдэй ажалай, ажаһуудалай, амаралтын тааруу зохид эрхэ байдал зохёогдохо зэргэтэй. Һүүлэй үедэ Хорин, Хэжэнгын районуудта малшадай байшангууд баригдаа. Ажаһуудалай болон худалдаа наймаанай эмхинүүдэй худэлмэридэ ехэ эрилтэнүүд жэлһээ жэлдэ табигдана. Гэр байрын заһабарилга болон ашаглалга, хубсаһа оёлго болон шэнэдхэн һэльбэлгэ һанаһанда хүрэнэгүй. Эдэ асуудалнуудые профком, тэрэнэй дэргэдэхи эхэнэрнүүдэй тусхай комисси болон эхэнэрнүүдэй совет гүйсэд дүүрэнээр шиидхэхэ зэргэтэй гэжэ элидхэлшэ тодорхойлбо.

Республикымнай 450 эхэнэр Эхэ-Герой гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. XII табан жэл соо эхэ хүнүүдтэ богонидхогдоһон ажалай удэон хоног болон бусад эрхэ олгогдохо зэргэтэй. Бурятагромясопром, «Забайкаллес», ЛВРЗ, шэлэй завод, Эдэһын комбинат болон бусад коллективүүдэй хүндэ хүшэр участогуудта эхэнэрнүүд олоор худэлнэ, Ажалай тааруу эрхэ байдал байгуулха хэрэгые эдэ предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд анхарха зэргэтэй.

Медицинын талаар эхэнэрнүүдые хангалгын горитой худэлмэри ябуулагдана. Гэбэшье эхэ болохо эхэнэрнүүдэй гинекологическа больница бүхы хүнүүдые хангаха аргагүйдэнэ: Үхибүүдые элүүржүүлгын худэлмэридэ эхэнэрнүүдэй совет ёорынгөө хубитые оруулха зэргэтэй. Загарайн, Хурамхаанай, Эдэһын районуудай олонхи һургуулинуудта хүйтэн, тиимэһээ үхибүүд үбдэнэ. Зарим нютагуудта, илангаяа Гусиноозерскдо, Ивалгада, Хяагтада садяслинуудаар муугаар хангагданхай гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ.

Гэр бүлые бэхижүүлхэ, һургуулиин реформые бэелүүлхэ худэлмэридэ эхэнэрнүүдэй совет эдэбхитэйгээр хабаадаха зэргэтэй. Агууехэ Октябриин һургаалнуудта үнэн сахэ байһан Буряад ороной эхэнэрнүүд түсэбтэ даабарияа бэелүүлхэ, эб-найрамдалай түлөө тэмсэлдэ жагсаха байха гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ элидхэлшэ эндэ сугларагшадые найдуулаа.

— Эхэнэрнүүдэй бүхэсоюзна конференцидэ хабаадаһанаараа омогорхоноб. «Совет эхэнэр» журналай редакцида болоһон уулзалгадэ хабаадааб. Заводой гэр бүлэнүүдые бэхижүүлхэ, ажалай эрхэ байдал һайжаруулха хэрэгтэ эхэнэрнүүдэй совет анхаралаа хандуулна. Хүгжэм, дуу шагнаха тусхай таһалга бии болгодоо. Манай городогой парикмахерскануд муугаар худэлнэ, шэнэ поликлиникымнай барилга...

...ГУУД ДЭЭРЭ: 1. (эүүн гарһаа) нийтын советэй түр... Т. В. Синельникова, Суулгын совхозой тугалшан ...ирсадаева, (хоюулаа Мухар-Шэбэрэй район), Барга...ой районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон, ...Ажалай Герой О. Э. Сангадиева, Яруунын районой ...колхозой һаалишан Х. М. Митыпова гэгшэд кон...ийн забһарлалай үедэ. 2. Хяагтын районой Мооро...ой малшад Е. М. Юможапова, Яруунын районой ...совхозой һаалишан Ц. Ц. Цыренова.

Д. АЛТАЕВАЙ фото.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 117 жэлэй ой мүнөөдэр гүйсэбэ

ГАЙХАМШАГТА ЖЭШЭЭ ХҮМҮҮЖҮҮЛНЭ

«Мүнөө үеын залуушуулые һурган хүмүүжүүлгын хэрэг хадаа коммунис үзэл бодолой, ёһо заншалай хүмүүжүүлгэ болохо ёһотой» гэжэ В. И. Ленин хэлэһэн юм.

Коммунис бата үзэл бодолтой совет эрхэтэнние хүмүүжүүлгэ совет һургуулиин гол зорилго болодог гээшэ. Агуу вождиин ажабайдалай болон ажал ябуулгын гайхамшагта жэшээ дээрэ, Ленинэй соратнигуудай, большевигүүдэй баатарлиг тэмсэлэй жэшээ дээрэ залуу үетэн Коммунис партиин хэрэгтэ үнэн сэхээр, Эхэ орондоо дуратайгаар хүмүүжүүлэгдэдэг байна.

Улаан-Удын 3-дахи һургуулида 1973 ондо хизаар ороноо шэнжэлгын музей байгуулагдаа һэн. Һургуулиимнай пионернүүд В. И. Ленинэй хэдэн музейнүүдтэй холбоо тогтооһон юм. Энээнһээ гадна агуу багшын соратнигуудай дурсалгануудые, хуушан газетэнүүдһээ Ленин тухай материалнуудые суглуулаабди.

В. И. Ленинэй секретарь байһан, партиин ветеран Л. Фотиевада хандахадамнай, тэрэ иимэ бэшэг эльгээгээ һэн: «Хүндэтэ нүхэдүүд! Владимир Ильичэй ажабайдал болон ажал ябуулые шудалдагтнай, һургуулида Ленинэй музей-таһаг эмхидхэхэ хүсэлтэй байһантнай ехэ һайн гээшэ.

Партиин ветерануудта, Ленинние мэдэхэ байһан хүнүүдтэ таанар ханданат. Тэдэнэр арга шадалаараа туһалха байха. Тэд музей байгуулхын тула, нэн түрүүн, таанадай ооһэдынтнай хүсэл оролдолго, эдэбхитэй бэдэрэлгэ хэрэгтэй бшуу. Имагтал үсэд нэтэрүү, һонирхолтой бэдэрэлгын ашаар музейнгээ экспонадуудые суглуулхадаа, таанад эбтэй этэй болохот, хамтынгаа ажалда харюусалгатайгаар, гамтайгаар хандадаг болохот гэжэ найданаб...»

Энэ бэшэгыень, мүн В. И. Ленинэй Ульяновскын музейһээ, Украиный Коммунис партиин ЦК-гай дэргэдэхи Ленинэй музейнһээ ерэһэн документнүүдые, фотоальбомуудые гамтайгаар хадагалжа байдагбди.

Жэлнүүдэй ошохо тума музейн материалнууд олон болоҗол байна. Жэшээнь, коммунис субботнигуудай 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан материалнуудые суглуулжа, тусхай стенд болгоо һэмди. «Агууехэ үүсхэл» гэжэ Ленинэй нэрлэһэн субботнигуудай Буряад орондо түрүүшынхиеэ яагаад үнгэрһэн тухай ажалай ветерануд А. А. Дуринов, М. А. Замараева болон Н. И. Мункоевой дурсалганууд, 1920 оной фото-зурагууд хөөрэнэ. Түрүүшын субботнигто хабааданан Н. И. Мункоевые һургуулидаа урижа, тон һонирхолтой, хүмүүжүүлхы ехэ аша нүлөөтэй хөөрэлдөө хээ бэлэйбди.

1980 ондо бүлэг һурагшаднай Шушенскада ошожо ерээ. В. И. Ленинэй Сибирьтэ сүлэлгэдэ байһан үе тухай шэнэ материалнуудые тэдэнэр асараа һэн. Аяншалгынгаа дүнгүүдээр һурагшад альбом, планшет бэлдэһэн юм.

Ородой түрүүшын революциин 80 жэлэй ойдо зорюулжа, тусхай стенд бэлдээбди. «Верхне-Удинский листок» гэжэ газетын 1905 оной декабриин 29-нэй номерые гамтайгаар хадагалжа байдагбди. Дологодохи классай һурагшад Бабушкин хото ошожо ерээ һэн. В. И. Ленинэй соратник, дүлэтэ революционер И. В. Бабушкин тухай материалнуудые һурагшаднай суглуулжа байнхай.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшад тухай материалнууд «Хэншье, юуншье мартагдаагүй» гэһэн гаршаг тай стенд дээрэ суглуулагданхай. Һургуулиин комсомолой организациин түүхэ бэшэгдэжэ байна.

Ленинскэ таһалгада шухала удхатай бүхы хэмжээ ябуулганууд үнгэрдэг заншалтай. Комсомолшуудай ленинскэ зачёт, суглаанууд, пионернүүдэй сбор, эгээн багашуул — октябрятануудай һайндэр эндэ болодог. Революциин, граждан дайнай болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай ветерануудтай уулзалганууд болоходо, һурагшаднай мүн лэ эндэ олоороо суглардаг. Ленинскэ таһалгада тематическа конференциүүд, классна час гэхэ мэтэ үнгэрэгдэдэг. В. И. Ленинэй «Залуушуулай Союзай зорилгонууд» гэһэн зохёолтой танилсалгада зорюулагдаһан классна час мүн лэ Ленинскэ таһалгада болодог юм.

Эндэл һурагшад коммунис үзэл бодолой хэшээл гарадаг, коммунис ёһо заншалнуудта һурадаг. Һургуулиимнай «Прометей» гэжэ полит-нэгэдэлэй худэлмэри Ленинскэ таһаг тай нягта холбоотой юм. Энэ нэгэдэлэй политинформаторнууд, лекторнууд һургуулиин музейн материалнуудые саг үргэлжэ хэрэглэдэг. Жэшээнь, «Ленин — революциин вождь» гэһэн нитэ нэгэн гаршаг тай лекциүүдые ахалагша классайхид январийн 21-дэ, В. И. Ленинэй дурасхаалай үдэртэ үншадаг. Агуу багшын түрэһэн үдэр полит-нэгэдэлэй гэшүүд бүхы классуудай һурагшадтай хөөрэлдөө, лекци үнгэрэгдэг заншалтай. Эдэ ушарнуудта музейн материалнууд горитой туһа боложо үгэдэг байна.

Бэдэрэлгын худэлмэри үргэлжэлһөөр. Музейн худэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадагшадай һурагуулиая дүүргээд ошоходо, ондоо үетэн халан абадаг. Тиигэжэ энэ худэлмэри үеһөө үедэ дамжуулагдажа байдаг, байхашье гэжэ найданабди.

Н. КУЛИКОВА,
Улаан-Удын 3-дахи һургуулиин түүхын багша, партбюрогой секретарь.

ГАЛ ХУРСА ГАРШАГУУД

ЭИ ЭНЭ тэмдэглэл соогоо «Америкэ нээхэ» һэдэлгэ хэхэдэ байнагүйб. Энэ асуудал бултанда эли. Гэбэшье наһан соогоо номтой, гуурһантай ханилжа ябаһан хүн хадаа тархи соогоо «монсогойлһон» юумэ-ёэ бэшэжэ, залуушуулда һургаалшье болохо аалам гэжэ олоной анхаралда ниитэлхэ гээ һэм.

Агууехэ багшамнай—Владимир Ильич Ленин мэргэжэл тухай асуһан анкетын хүсэнэг соо литератор гэжэ гэ, али журналист гэжэ бэшэдэг байгаа. Үнэхөөрөөшье, Ильич багша эрхимэй эрхим журналист, публицист байһан байна гэжэ зохёолнуудыень үзэхэдөө, дахин-дахин өөртөө баталан ойлгохош.

Өөрынь үзэл бодолдо харша ябадал гаргадаг дайсад тухайгаа бэшэхдээ, ямар гам хайрагүйгоор, ёһотойл «үгы болотор» ёгтолжо шададаг байгаа гээшэб! Һэлмын эри шэнги хурса хэлэхээ дайсадайнгаа һүрые дарадаг, сэдьхэлэй халуун ольһотойгоор арсалдажа шададаг байныень Ильичэй түүрһэй дорооһоо мүндэлэн гаража, марксизм-ленинизмын мүнхэ суртал болоһон зохёолнуудынь гэршэлдэг шуу! Хэлэн тухайдань, тон өөрсэ янзын найруулга тухайдань шэнжэлгэнүүд, статьянууд тоогүй олоор бэшэгдэһэн ааб даа.

Би энэ тэмдэглэл соогоо гаршагууд тухайнь тогтохо гээ һэм. Коммунис партиимнай үзэл сурталай үндэһэн гэжэ тодорһон «Что делать?» гэжэ зохёолыень дээдэ һургуулида һураһан хүн бүхэн шудалжа гараһан байха. Энэ зохёолынь буряад хэлэн дээрэ «Юу хэхэб?» гэжэ оршуулагдаһан, ном боложо гараһан байха. Минии һанахада, «Яаха ёһотойб?» гэжэ гаршагыень оршуулаа һаа, дээрэ байгаа. Партиие байгуулхын тула яаха ёһотойбибди гэһэн асуудалда В. И. Ленин тодорхой харюу үгөө бэшэ гү?

Тиихэдэ удаадахи томо зохёолойнь гаршаг хэнэйшье анхаралые тэрэ үедэ татаха ёһоороо татаһан байха, мүнөөшье суранзан ехэ хүсөөрөө дэлхэйн марксистнуудай, марксист бэшэшье хүнүүдэй анхаралда татаһаар. «Шаг вперед, два шага назад» гэһэн зохёол тухайдань би хэлэнэб, Энэл зохёолынь мүн лэ буряад хэлэн дээрэ оршуулагдажа, ном болгогдон хэблэгдэнхэй юм. Ород хэлэ гүйсэд шудалаагүй байһан буряадуудай марксис үзэл бодолой бурилдэлгэдэ Ленинэй оршуулагдаһан номуул сэгнэшэгүй ехэ удха шанартай байһан гэжэ мэдэнэбди. «Алхам урагшаа, хөёр алхам гэдэргээ» гэжэ гаршагынь оршуулагданхай нэн. Энэ хадаа үгэ үгыень дахажа оршуулһан ушар гээшэ ааб даа. Мүнөө үедэ энэ ном дахин оршуулха хэрэгэй гараа һаа, «Урагшаа нэгэ алхаад, хөёр алхам сухарибаг» гэжэ би оршуулхэ бэлэйб.

Оршуулга тухайда рецензи бэшэхэ зорилго табиһан бэшэ, харин юрэл ажаглалта хэһыем уншагшад ойлгоно ааб даа. Хөёр хэлэ тэгшэ мэдэхэ ябадалай дэлгэрһэн үедэ оршуулга тухай үгэ юугээ дэлгээ юм гэжэ һаналтагүй. Дэлхэйн али бүхы хэлэнүүдтэл, буряад хэлэншье хүгжэжэл, арга боломжонь үргэдэжэл байна бшуу даа.

Хорин мүртэйхэн мэдээсэл бэшээд, тэрээндээ гаршаг һанажа ядажа ябадаг журналистнууд манай дунда үсөөн бэшэ юм. Ямаршье жанрта хаатай юумэ бэшэхынгээ урда тээ, авторска материалнуудыешье хэблэлдэ бэлдэхэдээ, журналист хүн гээшэ нэн түрүүн гаршагыень һанаха ёһотой. Тиихэдээ урдань өөрынгөөшье, ондоошье нүхэдэй огто хэрэглээгүй, уншагшын анхарал гансата татамаар гаршаг һанаха шухала.

Энэ талаар В. И. Ленинэй зохёолнуудһаа бидэ ялас гэмэ жэшээнүүдые олохобди. «Грозящая катастрофа и как с ней бороться?»— нимэ гаршагтай статьяе 1917 ондо хэн нэгэн уншангүй үнгэрхэ байгаа гү? Үзэг бэшэг мэдэхэл һаа, заатагүй уншаха, Февральска революциин һүүлээр хахадхан жэл соо засагаа гартаа абаад байһан эсэрнүүд, меньшевигүүд гүрэн түрээ һандаралгада оруулаа, юундэб гэхэдэ, ноёд-капиталистнууд зорюута һүйд татажа, панхарууталые дэлгэрүүлжэ, хүдэлмэригүйдэлые олошоруулжа, Россин арад зониие, ажалша түмэниие туража үхэхэ туйлда хүргөөд байна гэжэ ойлгохо һэн.

Энэ зохёолынь буряад хэлэн дээрэ оршуулбгданхай гү, али үгы гү—би мэдэнэгүйб. Зүгөөр энээниие оршуулхыень намда даалгаа гээшэ һаань, «Толгойдо тудаһан аюул, тэрээнтэй тэмсэхэ арга» гэжэ оршуулха бэлэйб.

Агууехэ Ленинэй суртал, тэрэнэй оюун бэлигтэ гуурһан дорооһоо мүндэлһэн зохёол, статья, бишыхан тэмдэгхэншье барандаа шэргэшэгүй аршаан мэтэ, хүн түрэлтэнэй байгаа сагта хэтэ мүнхын һургаал боложо байха. Ленинэй номуудые дахин ирахадаа, заатагүй шэнэ юумэ оложо, ухаан соогоо хабшуулан, бодолгётэ болохош.

Олон юумэниинь үсэгэлдэр хэлэгдэһэн мэтэ, шэнэдхэн хүбилгалгын үе сагайнай хурса зэбсэг, хүрдан һургаал боложо үгэнэ. «Нэгэшье эдэл, нэгэшье фунт хилэсмэн бүридхэлһоо газаа тээ байха ёһогүй, яахадааб гэбэл, социализм хадаа нэн түрүүн бүридхэл мүн. Дээрэһээ үгтэһэн заабаряар социализм байгуулагдадаггүй юм. Албан хойрог автоматизм хадаа тэрэнэй үг удхада таарахагүй; бодотоор байгуулагдаһан социализм хадаа арад зоной ооһэдынь гараар бүтэдэг юм»,— гэжэ В. И. Ленин бури 1917 оной ноябриин 17-до ВЦИК-гэй заседани дээрэ зүүнэй тала бариматлдаг эсэрнүүдэй бүлэглэлэй асуудалда үгэһэн харюу соогоо хэлэһэн байна бшуу.

Ц. ДОНДОГОЙ,
поэт.

АЖАЛША ХҮНҮҮДЭЙ АБАРИ ЗАН

Энэ жэлэймнай хоёрдохи кварталай эхин һара хахадһаа үнгэржэ, илангаяа хонишодто эгээл харюусалгатай заха хүрэжэ ерэбэ.

Байгша ондо манай бригада 100 эхэ хонин бүриһөө 115 хурьга түлжүүлхээр дээшэлүүлэгдэнэн социалис уялга абаа һэмди. Үнгэрһэн үбэлжэлгэмнай хүшэрхэн байгаа. Эртүүр саһан өхээр орожо хүйтэрөөд, үбһэ тэжээл урдынхиһаа горитойхоноор гаргашалагдаа. Тээд бригадымнай гэшүүд үбэлжэлгэдөө, түл абалгадаа һайнаар бэлдэһэнэй ашаар гэмгүй дабажа байна гээшэ. Манай бригада абаһан уялгаяа үлүүлжэ, 100 эхэ хонин бүриһөө 120 хурьга абанхай түлжүүлнэ. Иимэ дүн туйлахамнай хүндэхэн байгаа. Тээд хубилган шэнэдхэлгын, хурдадхалгын үргэн замда гаража дабшаха шанга эрилтын табигдаад байһан мүнөө үедэ хүн бүхэн арга шадабаряа гаргахые оролдонол даа. Амжалта, илалта туйлаха гээшэ аза талаанай хэрэг гэлсэгшэ. Юун тиимэ байхаб даа. Эндэ хүн бүхэнэй оролдолгол хэрэгтэй. Хонишод жэлэйнгээ эхинһээ һайнаар бэлдэхэдээл, амжалта туйладаг гээшэ. Хурьгадаа эхэһээнь амаарлажа тушаагаад, сагаан «алтаяа» суглуулжа абаһанай удаа манай жэл эхилдэг. Энэл үеһөө бэлэдхэл хэнэбди. Түрүүлэн һүрэгөө ногоо элбэгтэй бэлшээридэ бэлшээжэ таргалуулаад, эхэ хонидоо искусственна аргаар үржүүлхэ худэлмэрээ эмхитэй һайнаар ябуулхые оролдонобди. Удаань үбэлжэлгэдэ бэлдэжэ үнгэргэхэ, мүн түл абалгамнай эхилнэ.

Энэ жэлнай оорын онсо шэнжэтэй, шарайтай гээшэ, Бидэ анхан социалис уялга абахадаа, энээндэнь анхаралаа хандуулаал аабзабди. Агуу Октябриин 70 жэлэй ойе тэмдэглэхэдэмнай, Тиихэдэ нютагай Советүүдтэ депутадуудые һуногаха һунгалта үнгэрхэнь, Мүнөөдэр манай агуу вождь Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 117 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байхадаа, баһал өөрын бэлэг болгохоор ажалай туйлалтатай байнабди. Бури һаяхан эндэмнай һунгашадай суглаан үнгэргэдэжэ, намайе дахяад райсоведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлбэ.

Нүхэдэйнгөө, нютаг зонойнгоо иигэжэ дэмжэжэ, хүндэлжэ, үргэжэ байхада, амжалта туйлахаар арга шадабаряа гаргангүй байхаар аал? Мүнөө манай зорилго абтаһан түл түрэсэ гарзагүй түлжүүлхэл болонобди. Иимэл даа, һайндэр бүхэниие шэнэ амжалтатайгаар үгтаха гэһэн совет хүн бүхэнэй гол зорилго.

С. БАНАЕВА,
Хурамхаанай совхозой ахалагша хонишон, Ленинэй болон Ажалай Улаан Тугай орденто.

БУРИ ОЛООР, ШАНАРТАЙГААР

Манай республикын эрхэ байдалда харгы замуудай удха шанар жэл ерэхэ бури улам дээшэлдэг. Илангаяа энэ урдань һайн харгыгүй байһан холын хизаар нютагуудта хабаатай.

Улаан-Удын харгы заһабарилга-барилгын управлениде би 27 жэлэй саана ерэһэн хүм, 23-тай, гол наһандаа ябааб. Түрүүшымни 10 жэл Романовка-Бөгдарин гэһэн харгытай холбоотой юм. Энэ харгы байгаалиин тон хүндэ эрхэ байдалда баригдаһан байна. Нэлэнхы хубшэ тайга, ханануд, түргэн урасхалтай гол горхонууд. Хабар тээ дулаархадань, хүнэһэ хогшолоо суглуулаад лэ, тиишээ зоригшо бэлэйбди. Һарсагархан вагон соо байрлахаш. Зунай һайса гаратар хүйтэн байхв. Тиигээдшье мүнхэ сэбдэг газартай гүб даа. Үзэхые үзөөбди. Байгаалинь зунай сагта ямар үзэсхэлэн гоё гээшэб. Хүдэлжэ байхада, урматай даа. Үдэшэ, үглөөниинь загаһа барижа үрдихэш. Алирһа, жэмэсшье эльбэг. Эндэхи дайда ашагта малтамалнуудаар баян.

Эдэ бүхы баялигуудые ашаглалгада манай барижа байһан харгы туһа хүргэхэ гэжэ һанахадаа, улам нэтэрүүгээр ажаллажа, нормоёо 200 процент хүрэтэр дүүргэдэг һэмди. Бидэнэр жолоошод хайр шулуу, эльһэ шорой зөөдэг байгаабди. Сэбдэг газарынь зунай үедэ халта хайлахадаа, шабар, намаг налхи болошодог һэн. Тиимэһээ зарим газартань хайр шулуу адхажа мэдэдэг бэлэйбди.

Жаравд онуудай тэн багта «Ажалай табьяагай түлөө» гэһэн түрүүшынгээ медаль абаһан байнаб. 1970 ондо» «Шэн табьяата ажалай түлөө. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ» гэһэн медальяар шагнагдаа бэлэйб. Энэ медальни намдаа тон үнэтэйгөөр һанагдадаг. Юундэб гэхэдэ, тэрэ үедэ минии управлениде ерэһээр 10 жэл гүйсэһэн байна. Жэшээтэ ажалайнгаа түлөө коллектив соогоо хүндэтэй болооб, Ондоо юумэн хүндэ хэрэгтэй бэшэ юм. Үхибүүднишье үшөө бага байгаа. Тогтууритай ажалтай байхада, гэр бүлэдэшье һайн байдаг гээшэ ааб даа. Манай харгы заһабарилга-барилгын управлениие тойроод ЗММК, «Бурятферрмаш» заводууд бии болоо һэн. Түрүүшын үедэ ехэ мүнгэндэнь орожо, манайшье худэлмэришэд тиишээ ябашадаг байгаа. Өөрынгөө коллективтэ эгээл үнэн сэхэ зониинь үлэдэг байһан юм. Бишье үлөөб. Энээндээ багаханшье голхороогүйб. Үнэн зүрхэнһөө омогорходог һэм.

Эндээ ходол жолоошоноор худэлөө бэшэ хүм. Гаражые даагшашье байгааб. Мэргэжэлээ ходо дээшэлүүлэн, механигай курса дүүргээб, нэгэдэхи классай жолоошон болооб. Захиргаамнай намда ехэ этигэл найдабари үзүүлдэг һэн.

Управленимнайшье хүгжэнэ. 1969 ондо, миллион үлуутэйхэн түхэригэй барилга-хабсаралгын худэлмэри дүүргэдэр байгаа. Харин мүнөө 3 миллион 400 мянганда хүрэжэ, республикын иимэ шэгэлэлтэй эгээл томо эмхи болонхой. Үнинэй дүй дүршэлтэй кадрнууд гол хүсэниинь болоно. Эдэ хэд бэ гэбэл, жолоошод В. В. Тришин, М. Н. Полянский, бульдозеристнүүд Г. В. Афанасьев, Н. Г. Патрушев, П. П. Коленко, машинистнүүд Ю. И. Сахаров, А. А. Красотенко гэгшэд болоно. Эрхим ажалайнгаа түлөө тэдэнэр элдэб шагнал хайрануудта хүртэдэг гээшэ. Эдэниие ямаршье мүнгөөр һамааруулжа, эндэһээ абааша-хагүйт. Түрэл предприятидаа аша туһа хүргэхые манай түрүүшүүл, ветерануд ходо оролдожо ябадаг.

Булта зомнай тиимэ бэшэ, Управленийн участогуд бүхы республика соогуур таранхай. Ажалай кадрнуудаар ехэ ядалдадаг туламнай худэлмэридэ элдэбшэн зон абтадаг. Хуушанай кадрнууд соошье хэрюусалга багатай зон байна бии. Элдэбээ гарахаденьшье, коллективэй, захиргаанай зүгөөшье үмэгшэлхэ, аршалха ушар гарадаг һэн. Энэмнай тон бурруу гэжэ мүнөө ойлгообди. Имагтал хүлһэсэ гаргажа олоһоноо хүн абаха ёһотой. Иимэрхүү хубилалтануудхаа хаанагүй болоно хаш. Энэнь тон зүб.

Бүхы республика соогуур таража худэлнэбди гэжэ хэлээ һэм. Бүгэдэндэ хэрэгтэй байхада, һайн лэ юм бээ. Тээд олон тээ, жэжэ объектнүүдтэ худэлхэдэмнай, ооһэдтэмнай хохидолтой байна. Республикын нэгэ үзүүрһээ нүгөөдэ хүрэтэрнь зөөхэдөө, заримдаа һара тухай сагаа гээнэбди. Тиихэдэ түсэблэлгын, проектно-сметнэ документацяар ханалгын талаар дутагдалнууд манай хэдэг худэлмэриие хойшонь горитой татана. Харгы заһабарилгын болон барилгын Буряадай республиканска управлениде энэ асуудал табихадамнайшье ондоо болоногүй. Энээниие зүб тээшэнь шиидхэгүй сагта түсэбүүдые дүүргэлгэмнай ходол һаатажа байха. Тиигээд энээнэй түлөө харюусаха шатанууд, тушаалтэдта шанга эрилтэ табиха саг ерээ гэжэ тоолонобди.

Саашадаа бидэнэй бэелүүлхэ зорилгонууд ехэ. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдһээ уламжалан, арадай ажахые хүгжөөлгэдэ шухалын шухала үүргэ дүүргэдэг харгы замууд бури олоор, шанартайгаар баригдаха, заһабарилагдаха ёһотой.

Д. ШЕДЕЕВ,
Улаан-Удын харгы заһабарилга-барилгын 1-дэхи управленийн жолоошон, Ленинэй, Арадуудай Хани Бариса-анай орденуудай кавалер.

ХЭТЭДЭЭ АРАДАЙ ДУРАСХААЛДА

КРАСНОЯРСК. В. И. Ленинэй Түбэй музейн филиал эндэ нээгдэжэ, Енисей мүрэнэй эрье дээрэхи хотын партиин болон ажалай ветерануд, залуушуулай түлөөлэгшэд түрүүлэн орожо хараба. 90 жэлэй урда тээ Россин социал-демократуудай залуу вождь эндэһээ Сибириин Шушенское тосхондо сүлэлгэдэ эльгээгдэдэ һэн. Хэтын хэтэдэ эндэ табигдаһан «Св. Николай» гэжэ пароход мүнхэлэлгын хүшөөгэй бүридэлдэ оруулагдана.

— Энэ хадаа бидэнэртэ дабхар удха шанартай үйлэ хэрэг болобо,— гэжэ 1931 онһоо КПСС-эй гэшүүн В. Дубков ТАСС-ай корреспонденгдэ хэлээ.— Владимир Ильич Красноярска хизаарай партийна эмхиин үндэһэ һуурие табилсаһан байгаа. Музейн залнууд соогуур орожо харахадаа, манай городой үйлсэнүүдээр Ильичэй ябаһыень мэдэрнэш. Тэрэ хоёр һараһаа үлүү саг соо эндэ байһан юм. Ленин хэтэдээ бидэнэртэй хамта. Музейн нээгдэхэдэ, бидэ, ветерануд, залуушуултай холбоо барисаа тогтоохо шэнэ аргатай болобобди. Агууехэ Октябриин, баатаршалгата түрүүшын түсэбтэ табан жэлнүүдэй ёһо заншалнуудые залуушуулда дамжуулха гээшэ мүнөө манай гол зорилго болоно. Манай Эхэ ороной түүхэдэ залуушуулые хамжуулха шухала гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой комсомолой XX съездын трибуна дээрэһээ хэлэһэн үгэнүүдые иимээр лэ ойлгоноб-ди.

ВОЛГОГРАД. «Улаан тугуудаа үндэр дээрэ үргэжэ, тэдэниие баатар габьяатайгаар абажа ябагты...»— гэжэ 1918 оной сентябрь һарада революциин вождиин Царицыниие хамгаалагшадта хандаһан үгэнүүд «Ленин болон манай хизаар нютаг» гэжэ апрелийн 20-до нээгдэһэн выставкын уряа болоно. Тэрэ документнүүдэй текстнүүдтэй, Ленинэй зохёолнуудтай хүнүүдые танилсуулна, Царицынска фронт дээрэ боложо байһан үйлэ хэрэгүүдтэ, эдэ газар нютагуудта Советүүдэй бэелүүлһэн ажал ябуулгын түрүүшын алхамуудта вождь анхаралаа хандуулна.

Ажалшадай Лениндэ эльгээһэн бэшэгүүд, тэдэ жэлнүүдтэ болоһон митингнүүдэй тогтоолнууд, Пришиб тосхониие Ленинск хото гэжэ шэнээр нэрлэхэ тухай Ленинскэ уездэ Советүүдэй нэгэдэхи съездын тогтоол выставкэ дээрэ табигдаба. Советүүдэй орондо тэрэ түрүүшүүлэй тоодо, 1919 оной февраль һарада революциин вождиин нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн.

В. И. Ленинэй эльгээһэн телеграммын үгэнүүдые выставкэ харагшад сэдьхэлэй худэлгэн уншана. Байлдааануудай эгээл хүшэр хүндэ үдэрнүүдтэ улаан Царицыниие хамгаалагшадые тэрэ нигэжэ уряалһан байгаа: «...Совет Россин илагдашагүй байһые бүхы дэлхэйдэ харуулагты».

(ТАСС).

В. И. Ленинэй түрэһөөр 117 жэлэй ой мүнөөдэр гүйсэбэ

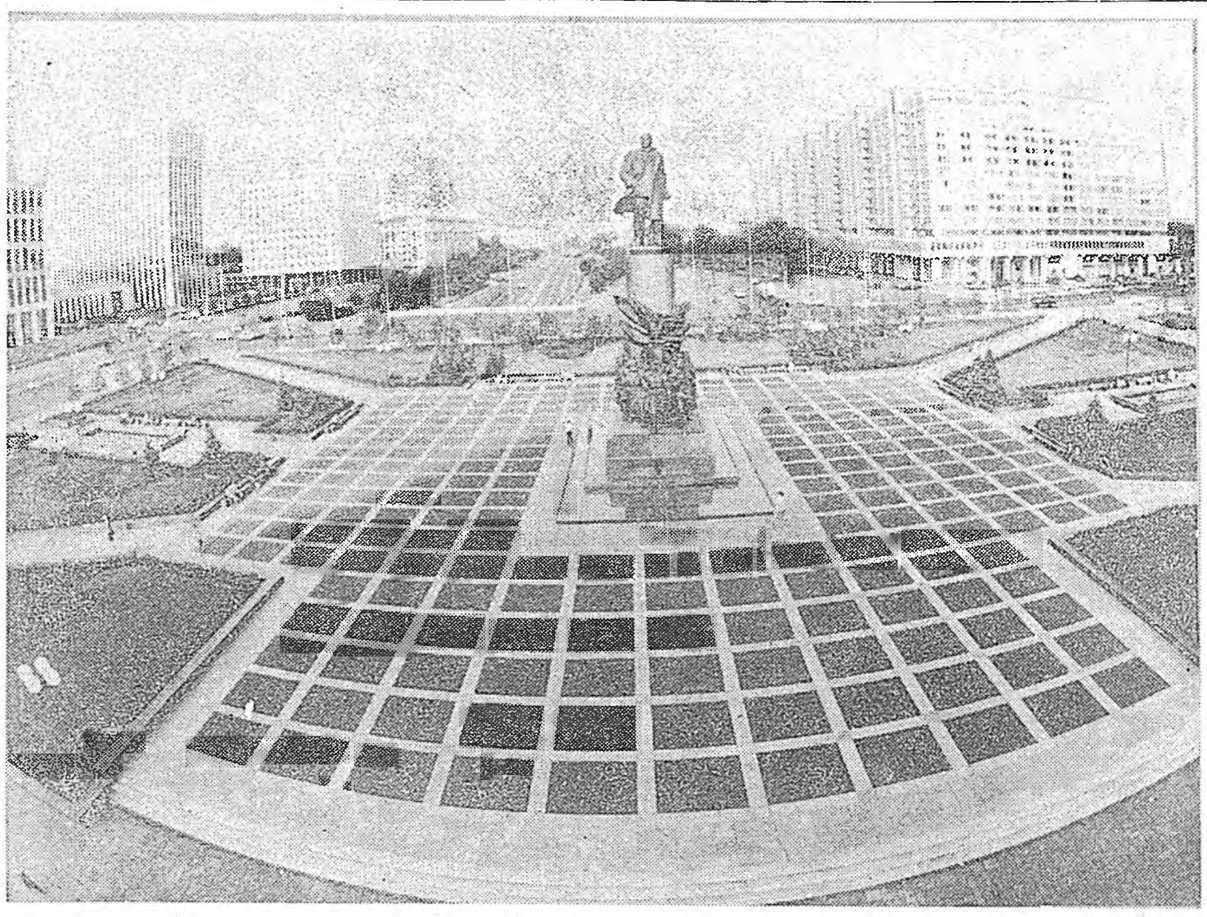

Москва. Ниислэлэй Октябрьска талмай дээрэ бодхоогдоһон В. И. Лениндэ хүшоо.
ТАСС-ай фотохроника.

ТЭРЭ ХОЛЫН ТҮҮХЭТЭ ҮДЭРНҮҮ

СССР-эй Гүрэнэй түбэй сэрэгэй-түүхын архивһаа абтаһан буулгабари-справкые би ехэл наринаар хадагалжа ябадагби, «...2-дохи пулеметно полкын список соо солдат Агильдин Гётр Владимировичай нэрэ бии. Тэрэ полк хадаа февраль һарада болоһон буржуазно-демократическа революциДа хабаадаһан юм». Тэрэ буулгабари дээрэ иигэжэ бэшэгдэнхэй байдаг.

Пётр Владимирович бидэ хоёр нэгэ нютагайбди. Хориин районой Дээдэ-Тайлса тосхондо түрэһэн бэлэйбди. Хүн зонтой ходо уулзажа, хөөрэлдэхэ ехэ дуратай хүн байгаа. Уулзахадаал граждан дайнай үеые, Забайкалиин партизануудай эрэлхэг баатаршалгые халуун сэдьхэлһээ дурсадаг, тэрэ сагта хараһан, үзэһэнөө һанан-һанан хэлэдэг һэн.

Пётр Владимировичай дайшалхы зам аяар 1917 оной февраль һараһаа эхилһэн юм.

— Байдалшье гэб гэнтэ хубилшоо һэн даа. Манай 2-дохи пулеметно полк февралиин революциин урдахана Петроград шадар байрланхай байгаа. Хубисхалай болохо сагай дүтэлһэн тухай бидэ большевик солдадуудһаа дуулаһан байгаабди. Полкдомнай солдадуудай комитедүүд бии болонхой һэн. Харин офицернүүд империалис дай үргэлжэлүүлхэл гэжэ эрмэлэзхэ. Саг зуурын правительствын Путиловска заводой хүдэлмэришэдые галзуу шэрүүнээр, шуһа адхуулан дайлан дараһые мэдэхэдээ, түрүү үзэлтэй солдадуудай хороо бусалһан гээшэнь гайхалгүй һааб даа. Дайсадшье шанга тулалдаанда тэнсээгүй, оро бодогүй усадхагдаһан байгаа.

Тэрэнэй һүүлээр пулеметно командануудаа стрелково бусад полкнуудта хубаагдан ябуулгадаа һэн. Би табан пулеметчигуудтай Преображенскэ полкдо тудабаб. Тэрэ полк Николаевска вокзал шадар, мүн Васильевскэ арал дээрэ һүжэрһэн эсэргүүсэлгын гуламтые усадхаха тулалдаанда хабаадаа һэн. Уданшьегүй хоёр засаг тогтоогдобо. Маанадай, солдадуудай урда элдэб хүнүүд таһалгаргүй идхалгын үгэ хэлэдэг байгаа. Илангаяа меньшевигүүд, эсернүүд хэтэрмэ аашалха. Бидэ большевигүүдэй хэлэһэн үгые анхаралтайгаар шагнадаг, тиигэжэ тэдэнэрэй хэнэйнь зүб, хэнэйнь буруу бодолтой байһые ойлгодог болобобди. Сэрэгэй частьнуудай диилэнхи олониинь Саг зуурын правительствын идхагшадһаа хадууржа, большевигүүдэй тала баримталдаг болоһон юм,—гэжэ П. В. Агильдин хөөрэгшэ бэлэй.

Финляндска вокзал дээрэ Владимир Ильич Лениниие угтаһан, тэрээнтэй уулзаһан түүхэтэ ушар тухай Пётр Владимирович сэдьхэлээ хүдэлгэн хэлэдэг байһан юм.

— Энэ уулзалгые мартажа огто болохогүйл. 1917 оной март һара барагдахаяа байгаа һэн. Ильич Россигаа һаяар лэ бусажа ерэхэнь ха гэһэн зэрэб үгэ тараба. Тэд тэрэ саг одоол хүрэжэ ерэбэл даа. Апрель һарын эхээр манай пулеметно отряд В. И. Лениниие угталсаха, тэрэниие сахин хамгаалха захиралта абаба. Бидэ шамдуу түргэн ябажа, Финляндска вокзал ерээбди. Эндэ юрын хүнүүд, матросууд, солдадуудаа олоор сугларшаһан байгаа. Уданшьегүй броневигүүд бии болоодхибо,—гэжэ тэрэ энэ ушар тухай хөөрөөгөө эхилдэг һэн.

— Хүлеэһээр байтарнай поезд хүрэжэ ерэбэ. Лениниэй харагдахалаар лэ угтамжын жабхаланта хашхарааан зэдэлшоо бэлэй. Поездһоо бууһан дары Владимир Ильич броневик дээрэ гаража, түүхэдэ хэтэ мүнхэдөө бэшэгдэһэн үгээ сууряатуулан хэлээ һэн. Ажалшан арадай илалтын түлөө тэмсэлдэ жагсахыень уряалһан үгэнүүд минии шэхэндэ мүнөөшье соностоходол гэдэг юм даа. Эгээл тиихэдэ «Социалис революци мандаха болтогой!» гэһэн Лениниэй гайхамшаг үгэнүүд агаарта дэгдэн сууряатаһан байна ха юм.

Тиигээдшье броневик хүдэлжэ урагшаа дабшаа. Бидэ солдадууд большевик партиин дайшалхы штаб болгогдон бэхижүүлэгдэһэн балерина Кшесинскаягай ордон хүрэтэр сахин үдэшоогшэ һэмди. Эндэ хүрэжэ ерэһээр энэ ордоной балкон дээрэ гаража, революционно олониитэ арадай үмэнэ дахинаа үгэ хэлээл даа.

1917 оной майн 26-най үдэр һэн. Манай пулеметно команда бусадтай хамта фронт мордобо. Керенский удамаршатай Саг зуурын правительство энэ ушарые һамбаашалан, революциин хүсэ бууруулха һанаатай ябуулга хээ. Тэд тэрэньшье мухардаа. В. И. Ленинэй хэлэһэн хурса үгэнүүдээр зоригжоһон большевигүүд, революционно үзэл бодолоор нэбтэрһэн солдадууд империалис дай зогсоон болюулха талаар ойлгуулламжын ехэ хүдэлмэри ябуулһан юм,—гэжэ П. В. Агильдинай хэлэһые тэмдэглэжэ абаһан хүн гээшэб.

П. В. Агильдинай Тернополь город шадар байхадань, Октябриин революци болоһон юм. Империалис дай болюулха тухай солдадуудай дунда ойлгуулламжын ехэ хүдэлмэри ябуулһан, ород ба немец солдадуудай эблэрэлгые эмхидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан, энэ талаар яһала габьяа гаргаһан хүн гээшэ. 1917 оной декабрь һарада нютагаа, Дээдэ-Тайлса тосхоноо бусаха гэжэ ябаба. Зуурандаа Эрхүүдэ һүжэрһэн юнкернүүдэй бүһалгаа усадхалгада хабаадалсаа.

Революционно үзэл бодолоор хүмүүжэһэн фронтовигууд нютагаа бусажа ерэһэн дары подпольно бүлэгүүдые эмхидхэжэ эхилээ һэн. Бээ нюугаагүйдэ аргагүй байгаа. Тэрэ үедэ Забайкалида атаман Семеновой банда хиирэн, гай татажа байгаа бэлэй. Дээдэ-Тайлсын подпольно бүлэгтэ ороһон П. В. Агильдин Үнэгэтэйдэ партизанска отряд эмхидхэхэ даабари абаба. Тэндээ тагнуулшадай взводой командир болоо. Тиигэжэ 1919 оной декабрь һараһаа 1920 оной март һара болотор сагаан гвардеецүүдтэй, хариин дайсадтай эсэргүү шанга тэмсэлдэ эдэбхитэй хабаадалсаа юм.

Нэгэл баримтата жэшээ эндэ дурдаһуу. Энэ 1920 оной февраль һарада болоһон үйлэ. Үнэгэтэйн партизанска отрядай эскадрон Шэнэ-Бэрээнэй отрядтай хамтын сохилто хэжэ, Загарай станциие эзэлһэн байгаа. Тиигэжэ зүүлжээ, баруулжаа ябаһан поезднуудые шалгаха аргатай болобо. Семеновой сэрэгшэдые, офицернүүдые поездһоо абажа хаяха, эдээ хоолой зүйлнүүдые абаха, хэрэгтэй техникэ буулгаха хүдэлмэри хэгдээ. Энэ ушар сагаан гвардеецүүдэй, японуудай һанаа ехээр зобообо хаш. Япон бронепоезд гэнтэ станци хүрэжэ ерэбэ. Партизануудтай үгэ-

ез ойлголсоогүйдэнь, ... болоо һааб даа.

1986 ондо хэблэгдэһэн ... ряад орондохи партизанска... дэлөөн» гэжэ ном соо бич... дэһэн үгэнүүдые эндэ ... хамни: «Февралиин 13-да ... гарай станцида Семеновой... рэгэй 20 солдадуудтай ... бронепоезд хүрэжэ ерэбэ. ... солдадууд ямаршье ... хэнгүй, таряашадай отрядта ... тушаагаа. Тиихэдэнь бронепоезд соо ябаһан японуу... ряашадай отрядта өөһдө... делегадуудые Дээдэ-Үдэ... эльгээжэ, хэлсээ хэзые ... хаба. Тэдэнэй, делегадуу... ами наһанда ямаршье хоро... гэнгүй, гэдэргэнь ябуулга... гэжэ байгаад гүйгаа һэн». Тиихэдэнь Үдэ-Элхиин фронтой... командалагша Аносов, ... тэйн отрядай 1-дохи батальо... ной командир Орлов ... Үдэ хото ошобо. Тэдэнтэй... та харуулшадынь болоо... бан партизан ошолдоһо... Тэдэнэй нэгэниинь хадаа... Агильдин байгаа» (19... хуудаһан).

Үдэ-Элхиин фронтын ... занууд зүүлжээ тэрьедэ... гадажа ябаа каппелевцу... намнажа ороо. Карбас... һууринда, мүн Хуушан-Бэ... урдахи Хүндэлэн дабаа... рэ шуһа ехэтэй түлалдаа... лоһон юм.

1920 оной март һарада... гэтэйн партизанска ... Арадай-революционно ... нэгэдэһэн түүхэтэй. Пётр В... мирович Агильдин тэрэ ... да дайшалхы нүхэдтэе ... Волочаевкадахи ехэ ... даанда хабаадалсаһан».

1921 оноо Пётр Владимирович Дээдэ-Үдын, Хориин ... цинин органуудта ... Дээдэ-Тайлсын сельсиэ... түрүүлэгшээр, Хориин ... сэдкомой инструктораар ... һэн байна, Удань 1929 ... пенсидэ гаратараа (19...) ... республикын Худ... министерствэдэ хүлэ... тушаалнуудые даажа ... рэ Эсэгэ ороноо хамг... Агууехэ дайнда хабаа...

Граждан дайнда, Со... саг байгуулхын, бэхижэ... түлөө ехэ тэмсэлдэ эдэ... гээр хабаадалсаһанай ... Улаан Одоной орденоо... нагдаһан габьяатай юм.

Н. КУЧУМ,
СССР-эй Журналистнуд... холбооной гэ...

ИЛЬИЧЭЙ НЕМЕЦ СОРАТНИГУУДТА ЗОРЮУЛАГДАНА

«В. И. Ленинэй немец соратнигууд» гэһэн выставкэ Россида болон Германида революционно хүдэлөөнэй ямараар хүгжэһые үргэнөөр харуулна. Энэ выставкэ Ильичэй түрэһөөр 117 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Москвада, В. И. Ленинэй Түбэй музей соо нэгэдэбэ.

Документнүүд, газетэ, журналнууд, фото-зурагууд Ильичэй хэрэгүүдые үргэлжэлүүлһэн Германидахи социал-демократическа, коммунис болон фашизмда эсэргүү хүдэлөөнүүдэй 40 гаран эрхим түлөөлэгшэдэй ажабайдалтай, ажал ябуулгатай танилсуулна.

Олонхи материалнууд манай орон дотор түрүүшынхээ табигдаба. Берлиндэхи Немец түүхын ба Лейпцигтэхи В. И. Ленинэй музейнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй хүсэлэл ороолдогонуудай ашаар совет хүн зон Ленинэй «Искра» газетые Германида хэблэн гаргалгада сэгнэшэгүй туһаламжа үзүүлһэн 10 немец социал-демократай портредүүдтэй танилсаха аргатай болобо. Россин хаанта засагые наада барижа шүүмжэлһэн газетын карикатуранууд, 1905—1907 онуудта Россида болоһон революци тухай немец социал-демократическа хэблэлэй материалнууд выставкэ дээрэ табигданхай. «В. И. Ленин— оюун ухаан бодолто» гэһэн портредые уран зурааша К. Кольвиц бүтээһэн байна. Германида түрүүшүүлэй тоодо ороо, энэ уран зурааша эхэнэр Ильичэй образые байгуулаа һэн. Марксизм-ленинизмын суртал һургаалнуудые бодото дээрэнь бэелүүлһэн Р. Люксембургын, К. Цеткинэй, К. Либкнехтын, Э. Тельманэй өөрсө шухаг фото-зурагууд эндэ табигданхай.

«Немец пролетариат ородой ба бүхэдэлхэйн пролетарска революциин үнэн сэхэ, найдамтай союзник мүн» гэһэн Ленинэй һанал бодол эндэ табигдаһан бүхы зүйлнүүдтэ элеэр харагдена. Тус выставкэ социалис Германиин мүнөөнэй байдал тухай хөөрэнэ. СССР болон социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудтай һаналаа нэгэдэлгээ социалис Германи нангинаар сахижа ябадаг.

В. И. Ленинэй Түбэй музейн, фашизмда эсэргүү немец тэмсэлшэдэй Красногорскдохи мүнхэлэлгын музейн хүдэлмэрилэгшэд түс выставкэ бэлдэлгэдэ хабаадалсаһан байгаа.

(ТАСС).

ХЭТЭДЭЭ МҮНХЭ ОБРАЗ

Москвагай Хани барисаанай байшанда апрелиин 15-да нэгэдэһэн РСФСР-эй габьяата уран зурааша А. Сахановай бүтээлнүүдэй выставкэ Владимир Ильич Лениндэ зорюулагданхай. Революциин вождиин түрэһөөр 117 жэлэй ойтой тудалдуулан, тэрэ эмхидхэгдээ.

Горкидо В. И. Ленинэй байһан тухай харуулһан уран зурагай болон графическа 50 гаран бүтээл экспозицида тоологдоно. Москва шадарай энэ дабтагдашагүй һайхан буланда Ильич ехээр, үрэ түгэсөөр хүдэлһэн байгаа. «Коммунизмда «зүүнэй тала баримталһан» үхибүүн ёһоной үбшэн», «Пролетарска революци ба ренегат Каутский» гэһэн номуудынь, бусад зохёолнуудынь имагтал эндэ бэшэгдэһэн байгаа.

Агууехэ образдо хандахын тулада уран зурааша зохёохы, хүн ёһоной онсо бэлигтэй байха ёһотой. А. Сахановай бүтээлнүүд эрхэтэн ёһоной үндэр мэдэрэлтэй, гүнзэгы удхатай гэжэ тэмдэглэгдэнхэй. Горкиин аллей соогуур ябаһыень Ильичые харуулһан «Горки. В. И. Ленин» гэһэн триптих, Пахра мүрэнэй эрьедэ байһыень харуулһан «Хабар. Пахра мүрэн», үхибүүдэй дунда хүхижэ байһыень харуулһан «В. И. Ленин болон үхибүүд» гэһэн зурагуудые сэдьхэлээ хүдэлэнгүй харахын аргагүй. Хамта тэмсэгшэд тухай үнэн зүбөөр хөөрэһэн «В. И. Ленин ба А. М. Горький», «В. И. Ленин М. И. Калинин хоёр Горкидо» гэһэн мэдээжэ зурагуудынь онсо һонирхол үүсхэнэ.

Зохёохы ажал ябуулгынгаа 40 жэлэй туршада А. Сахановай Ленин тухай 100 гаран зурагуудые бүтээһэн. Москвагай, Ульяновскын, Донецкын, Алма-Атагай музейнүүдтэ, Шушенскын музей-заповедниктэ тэдэнь хадагалагдажа байдаг.

(ТАСС).

ТАСС АПН ХИЛЫН САААНАА

ДЭЛХЭЙН ОЛОНИИТЭ ТЭМДЭГЛЭНЭ

СОФИ. Ленинскэ заншалта субботник Болгариин ниислэл хотодо болобо. Байгша ондо тэрэ Совет гүрэнэй үндэһэ һуурине табигшын түрэһөөр 117 жэлэй ойдо, Агууехэ Октябриин социалис революциин 70 жэлэй ойдо зорюулагдаһан байгаа. Даб дээрээ абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, Софин 600 мянга шахуу хүн һайн дуранай ажалай үдэртэ хабаадаба. Тэдэнэй зариманиинь промышленна предприятинуудта, бусадынь ниислэл хотые болбосон түхэлтэй болгохо талаар элдэб объектнүүд дээрэ хүдэлөө. Ниислэл хотынхидой жэшээгээр субботник Болгариин бусад городуудта, хүдөө нютагуудта үнгэргэгдэбэ.

КАМПАЛА «Ленинэй суртал һургаалнууд хэтэдээ мүнхэ, илан мандана»,— гэһэн уряа доро ленинскэ үдэрнүүдтэ зорюулагдаһан конференци Угандын Макерере хотодохи национальна университедтэ болобо. Университедэй студентнэр, профессорнууд, багшанар, мүн ороной үнинэй дээдэ һургуулидта хүдэлдэг совет мэргэжэлтэд тэрээндэ хабаадаһан байгаа.

ХЕЛЬСИНКИ. Дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнэй үндэһэ һуурине табигша В. И. Ленинэй түрэһөөр 117 жэлэй ойдо зорюулагдаһан киноной недели «Буутай хүн» гэжэ уран һайханай фильмые харуулгаар Финляндиин ниислэл хотодо эхилбэ. Хельсинкиин хүн зон «Ленин 1918 ондо», «Эхын зүрхэн», «Ленин Октябрьда» болон дэлхэйн кинематографиин түүхэдэ оороһон бусад киполентэнүүдые хараха байна.

ДАР-ЭС-САЛАМ. В. И. Ленин хадаа хүдэлмэришэн ангиин хөрэгэй түлөө тэмсэлдэ бүхы ами наһала зорюулһан революционно пролетариадай агууехэ вождь болоно гэжэ Танзаниин Революционно партиин национальна гуйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн Д. Холела эндэ мэдүүлбэ. В. И. Ленинэй түрэһөөр 117 жэлэй ойдо зорюулагдаһан фото-выставкэ нээлгэ дээрэ тэрэ үгэ хэлээ.

КАТМАНДУ. Дарлалта мүлжэлгэһөө, колониализм болон расизмһаа сүлөөлэгдэһэн бүхы хүн түрэлтэнэй хүбн заяан мүнөө В. И. Ленинэй нэрэтэй холбогдоно гэжэ Непалай «Авадж» газетэ дэлхэйн пролетариадай вождиин түрэһөөр 117 жэлэй ойдо зорюулагдаһан статья соогоо бэшэнэ. Илалта туйлаһан Россин революционно пролетариадые толгойлжо, дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнние байгуулхадаа, Марксын болон Энгельсэй һургаалай үнэн зүб байһые Ленин гэршэлэн харуулаа һэн.

Эб найрамдал тухай Ленинэй декрет хадаа илалта туйлаһан социализмын ороной баталан абаһан түрүүшын хуулинуудай нэгэниинь байгаа. Советскэ Союзай бүхы түүхэ хадаа эб найрамдалай болон зохёохы байгуулгын түлөө тэмсэлэй түүхэ болоно гэжэ һануулхада үлүү болохогүй. Мүнөө Советскэ Союзһаа бэшэ, харин капиталис оронуудһаа бүхы хүн түрэлтэндэ аюул тохёолдуулагдана.

ЛАГОС. Экономикодо, эрдэм соёлдо, демократние хүгжөөлгэдэ СССР-эй туйлаһан амжалтанууд, эб найрамдалта гадаадын политика — эдэ бүгэдэ Ленинэй һургаалай ажабайдалһаа үндэһэтэй, тэрэнэй хүсэн түгэлдэр байһые элирхэйлэн гэршэлэнэ гэжэ В. И. Ленинэй түрэһөөр 117 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Нигериин олониитын суглааанда хабаадагнад тэмдэглэбэ.

Совет эб найрамдалта ленинскэ политика дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал хангана гэжэ эб найрамдалай ба һаналаа нэгэдэлгын Бүхэнигериин эмхиин түрүүлэгшэ Вахаб Гудлак тэмдэглээ.

СОВЕТ-АФГАНИСТАНАЙ ДОКУМЕНТНҮҮДТЭ ГАР ТАБИГДАА

КАБУЛ. Афганистанай үмсын секторэй хабаадалгатайгаар ДРА-да баригдажа байһан объектнүүдтэ экономическа, техническэ харилсаа холбоо тогтоохо тухай СССР-эй правительствын, ДРА-гай правительствын хоорондохи хэлсээндэ эндэ ерээд байһан Гадаадын экономическа харилсаа холбооной талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ К. Ф. Катушев, ДРА-гай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ С. А. Кештманд гараа табиба. Энэ документын үндэһөөр СССР хүнгэлэлтэтэй урьһаламжа ДРА-да үгэхэ байна. Совет эмхинүүд проектно-бэдэрэлгын хүдэлмэри бэелүүлхэ, түхеэрэлгэнүүдээр, материалнуудаар, запасной частьнуудаар хангаха, эдэ бүгэдые хабсаргаха, тааруулан табиха хэрэгтэнь туһалха ёһотой. Гар табигдаһан протоколой үндэһөөр хилээмэ баридаг пекарни, Кабулда велосипедүүдые хабсаргадаг предприятие, Шибирганда тээрмэ, Мазари-Шарифта арһан гутал оёхо фабрика түрүүлэн баригдаха юм.

Гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, мэдээсэлэй болон хэлхеэ холбооной талаар ДРА-да туһа хүргэхэ тухай протоколдо, правительстванууд хоорондын бусад документнүүдтэ мүн лэ гар табигдаа. Афган-совет шэнэ документнүүд экономико ба соёлые хүгжөөлгэдэ, национальна эблэрэлгын политика бэелүүлгэдэ ехэ хубитаяа оруулха юм гэжэ С. А. Кештманд мэдүүлбэ. Оронойнгоо социально-экономическа ургалтые хангаха, афган арадай һуудал байдалые һайжаруулха гээшэ НДПАгай болон ДРА-гай правительствын мүнөө үедэ бэелүүлхэ ажал ябуулгын гол шухала шэглэл болоно гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Манай экономическа программануудые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ Советскэ Союз ехэ үүргэ дүүргэхэ эзэргэтэй. СССР-эй экономическа ба техническэ туһаламжаар энэ түсэбтэ табан жэлдэ ДРА-да национальна экономикын бүхы һалбариануудай предприятинууд баригдаха байха.

Демократическа Афганистанда үзүүлэгдэжэ байдаг туһаламжа арадай гэгээрэл, кадрнуудые бэлдэлгэ, элүүрые хамгаалга, мэдээсэл болон хэлхеэ холбоон гэхэ мэтэ ДРА-гай ажабайдалда тон шухала удха шанартай һалбариануудые хүгжөөлгэдэ зорюулагдана гэжэ К. Ф. Катушев харюугай үгэ соогоо тэмдэглээ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Агуу Октябриин 70 жэлэй ойе угтуулан. Хэжэнгын райондо зорюулагдаһан арбан хоногой материалнууд. «Асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ болонобди» — Т. Усольцевагай статьи.

Хоёрдохи хуудаһанда. Агуу Октябриин 70 жэлэй ойе угтуулан. Хэжэнгын райондо зорюулагдаһан арбан хоногой материалнууд. «Ажалша хабарай бодото хэрэгүүд» — Б. Аюшиевай статья. Таниулаараар ханганаб? «Дахинаа...» гэ... Коротаевагай статья. ...ные үтэгжүүлхэ хэрэ... мэргэжэлтэн зүбшэл.

Гурбадахи хуудаһанда. Мүнөөдэр В. И. Ленинэй ... 117 жэлэй ой гүйсэбэ. ... дой гол үйлсэ» — А. ... нагай статья. «Ильичэй ... да» — И. Романовай ... Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. ... зэй, тэрэниие байгуулга... — П. Юговэй статья. ... пикын спортын һонин... холнууд, мэдээсэлнүүд.

БУРЯАДАЙ ДОРЖИ БАНЗАРОВАЙ НЭРЭМЖЭТЭ «ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭ... ОРДЕНТО БАГШАНАРАЙ ИНСТИТ...

заочно отделенидээ удаадахи мэргэжэлнүүдтэ һурагшадые соносхоно:

математика, информатика ба тоолон тодорхойлолтой техникэ, юрэнхы-техническэ эрдэмүүд ба ажал; ороной галтанууде бариха: математика, информатика ба тоолон тодорхойлолтын техникэ гэһэн мэргэжэл шэлэхэ дуранай шуул — ород хэлээр, литератураар (бэшэмэл), математикаар (бэшэмэл, сээжээр), юрэнхы-техническэ эрдэмүүд ажал — ород хэлээр, литератураар (бэшэмэл), математикаар (бэшэмэл), физикээр; ород хэлэ ба литератураар (бэшэмэл, мэргэжэлдэ — ород хэлэ ба литератураар (бэшэмэл, сээжээр), СССР-эй түүхээр; түүхэ ба совет хуули ёһонуудай мэргэжэлдэ — ород хэлээр, литератураар (бэшэмэл), СССР-эй түүхээр, обществоведенеэр, физическэ хүгжөөлгын мэргэжэлдэ — ород хэлээр ба литератураар (бэшэмэл), биологёор, мүн шэлэһэн мэргэжэлээр (хүнгэн атлетика, маралга, гимнастика), эхин һурэлсалай педагогико ба методико гэһэн мэргэжэлдэ һураха дуратан — ород, ... ба литератураар (бэшэмэл), математикаар (сээжээр), ... эй түүхээр шалгалтануудые бариха байна.

Институтда орохо дуратайшуулай документнүүд апрелиин 20-ноо майн 31 болотор абтаха.

Июниин 1-нээ 15 хүрэтэр шалгалтанууд үнгэргэгдэнэ.

Институтда орохо гэбэл, ректорэй нэрэ дээрэ бичэгдэһэн мэдүүлгэдээ хабсаргаха: дунда һургуули дүүргэгшэй документ (үнэн бодото), ниитын эмхинүүдэй хүтэлбэрэй... дэй болон захиргаанай гар табилгатай зууршалгаагаа... ристикэ, ажалай дэбтэрнээ буулгабари, 286-дахи форм... медсправка, 3×4 хэмжээнэй 6 фотокарточка.

Паспортаа өөрөө харуулха.

Шалгалтануудай үедэ хамтын байра үгтэхэгүй.

Институтда абтаһан нүхэд 15 үдэрэй һурэлсалгаанай... гын сессидэ уригдаха.

АЖАГЛАЛТА:

1. Эхин һурэлсалай педагогико ба методико; юрэнхы техническэ эрдэмүүд ба ажал, физическэ хүмүүжэлтэй... һэн мэргэжэлдэ һураха дуратай дунда һургуулитан... гэгээрэлэй болон техническэ мэргэжэлэй һурэлсалай... нуудаар зууршалагдаһан байбал, уридшалан хэгдаһэн... рэлдөөнэй (собеседовани) дүнгөөр институтда абтаха... рэлдөөн июниин 1-нээ үнгэргэгдэхэ.

2. Багшанар, арадай гэгээрэлэй болон техническэ ... жэлэй һурэлсалай хүдэлмэрилэгшэд түрүүшын эзэлэхэ... таха.

3. Һарын бэлэдхэлэй түлөөһэтэй курса майн 3-нээ ... хэгдэхэ. 12 түхэриг — бэлэдхэлэй курсын түлөөһөө... дай Госбанкын конторын багшанарай институтай... № 0014401 расчетно счедто оруулха.

ИНСТИТУДАЙ АДРЕС: 670000, г. Улан-Удэ, ул. Сам... 24 «а», телефон 2-47-30, приемная комиссия.

Сонгор экран

В. И. ЛЕНИНЭЙ ТҮРЭҺЭН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.00— Үглөөнэй зарядка. Мультфильм. Хүгжэм. 8.30—Время. 9.15—«Дохёогоо үгыт, горнистнар». 10.00—«Симбирская трилогия. 1870—1877 годы»—2-дохи фильм. 11.00—«Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 12.00—Концерт. 12.30—Шэнэ һонин (12.35 хүрэтэр). 17.00—Шэнэ һонин. 17.15—Баскетболой шэнжэлэл. **Улаан-Үдэ.** 18.00—Баримтата фильм. 18.30—Байгал. **Москва.** 19.00—Хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. ЧССР-эй болон СССР-эй суглуулагдамал команданууд. 21.15—«Ленинһээ һургаал абаха». 21.45—Ф. Маслов. «Ленин тухай поэмэ». 21.55—**В. И. Ленинэй түрэһөөр 117 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан ба концерт.** Забһартань—Время. 01.15—Футбол. Европын чемпионуудай кубок. «Динамо» (Киев) — «Порто» (Португали).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35—Географи. 7-дохи класс. 10.05, 11.05 — Немец хэлэн. 11.05—Тэмсэлэй болон буруушаалгын дуунууд. 11.35, 12.35—Түүхэ. 9-дэхи класс. 12.05—Совет уран зохёолшод Б. И. Ленин тухай. 13.05—Баримтата фильм. 13.35, 14.35—Физикэ. 9-дэхи класс. 15.05—Шэнэ һонин. 15.10—Драматургии ба театр. 18.00 — Концерт. 18.45—Баримтата фильм. **Улаан-Үдэ.** 19.00 — «Горн» программа. 19.40—Соносхолнууд. 19.45—СССР-эй арадай артист Ким Базарсадаевай концерт. 20.20—Буряадай областной комсомолой организациһаа ВЛКСМ-эй XX съезддэ хабаадаһан делегадууд хөөрэхэ. **Москва.** 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 — Баримтата фильм. 21.35—Ф. Шопенэй хүгжэмэй хуудаһанууд. Забһартань—Время. 23.50—«Первый день»—уран һайханай фильм.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай сэлмэг байха. Баруун-хойноһоо секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Хойто районуудта 2—7, бусад нютагуудта 9—14 градус дулаан байха.

Улаан-Удэдэ шиг нойтон орохогүй. Баруун-хойноһоо секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 10—12 градус дулаан байха.

Апрелиин 23—24-нэй үдэрнүүдтэ шиг нойтон орохогүй. Зүүн тээһээ секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Хойто районуудта һүниндөө 12—17, бусад нютагуудта 2—7 градус хүйтэн байха.

СПОРТ ЛОТО

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«45-һаа 6-ень тааха» ба 36-һаа 5-ень тааха» «Спортлотонуудай» 1987 оной апрелиин 19-дэ үнгэргэгдэһэн 16-дахи тираж.

«45-һаа 6-ень тааха»: 18 — хүнгэн атлетикэ, 33 — футбол, 34 — ногоон. дээрэ наадагдадаг хоккей, 35 — шайбатай хоккей, 36 — уран һайханай гимнастика, 43 — туризм.

«36-һаа 5-ень тааха»: 4 — бокс, 7 — классическа барилдаан, 27 — һур харбалга, 29 — стендовэ буудалга, 36 — уран һайханай гимнастика.

(ТАСС).

АЗА ТАЛААН ТУДАБА

«Спортлото» наадаха дуратайшуул март һарада илангаяа аза талаантай байба. Улаан-Удын «Жилгражданстрой» трестын нүүдэл оньһожоруулагдамал 162-дохи колоннын жолоошон Афанасий Евсеевич Поткин «36-һаа табан тоо тааха» 7 билет абажа, 11-дэхи тираждаа наадахадаа, эдэ биледүүдэйнгээ бүхы вариантнуудыень таажа, 1638 түхэриг шүүбэ. Оронго тосхондо ажаһуудаг Байрам Гусейн оглы Мусаев 12-дохи тиражда наадахадаа, баһал иимэ биледэй хоёр вариант таажа, 608 түхэриг шүүһэн байна. Тиихэдэ Улаан-Удын медицинскэ училищиин гурбадахи курсын студентка Люда Григорьевская гэгшэдэ суг һурадаг нүхэдынь мартын 8-най һайндэртэ «36-һаа табые тааха» «Спортлотогой» билет бэлэглэһэн юм. Люда тэрэ биледэйнгээ 2 вариантын дүрбэ дүрбэн тоо таагаад, 546 түхэриг мүнгэ шүүхэ аза талаантай байба. Эдэн районой «Мир» колхозой хонишон Василий Буєеевич Цыбиков ээлжээтэ амаралтынгаа үедэ Улаан-Удэ хото ерэжэ «Спринт» худалдажа абахадаа, 8300 түхэриг сэнтэй «Жигули» машина шүүгээ.

Үнэгэрһэн һара соо республикымнай 4167 хүн «Спортлотогой» 3 тоо тааба. Тэдэнэр бултa 3-һаа 13 түхэриг хүрэтэр мүнгэ шүүһэн болоно.

А. МАНДРАНОВА,
республикын «Спортлотогой» управленнин ахалагша инструктор.

Редакторай орлогшо
Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД:
индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76; отделы: партийной жизни — 2-60-21, пропаганды — 2-56-23 промышленности и строительства — 2-61-35 сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58 культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-34-05, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81 корректорская — 2-33-61 выпускающие — 2-35-95, Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, г. Закаменск — 34-33, п. Кырен — 91-7-18, Северобайкальск — 35-73 п. Хоринск — 55-2-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35.
Н-04449. Заказ № 94. Индекс 04609